

Rapport deputaten kerkelijke eenheid

Generale Synode van de Gereformeerde Kerken Harderwijk 2011

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschap administratieve ondersteuning via: dao@gkv.nl. Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

1	Inleiding en samenvatting	3
2	Werkwijze	3
3	Contacten met de Christelijke Gereformeerde Kerken	3
4	Contacten met de Nederlands Gereformeerde Kerken	7
5	Contacten met het Contact Orgaan Gereformeerde Gezindte	10
6	Contacten met de Hersteld Hervormde Kerk	11
7	De algemene opdrachten	12
8	Deputaten Overleg Eenheid (DOE)	16
9	Budget	17

Bijlagen

1	Opdracht Generale Synode Zwolle-Zuid 2008	19
2	Voorstel besluiten en opdrachten	21
3	Samenstelling deputaatschap en rooster van aftreden	26
4	Notitie Katholiciteit en Eenheid met aanbiedingsbrief	27
5	Startbrief Nationale Synode	31
6	Brief Raad van Kerken in Nederland	41
7	a. Rapport DOE-groep over de periode 2008-2010	42
	b. “constituerend document”	45
	c. Model voor de vorming van een samenwerkingsgemeente	46
	d. Handreiking uitnodigings- en toelatingsbeleid bij de kerkelijke viering van de maaltijd van de Heer”	49
8	Notitie over de leer van doop, Heilige Geest, kerk en avondmaal	51
9	Overeenstemming over hermeneutische uitgangspunten	56
10	Regeling voor plaatselijk contact en samenwerking met een CGK	63
11	Voortgangsrapport DKE over 2009	63

1 Inleiding en samenvatting

Deputaten kerkelijke eenheid hebben zich sinds hun benoeming door de generale synode van Zwolle-Zuid bezig gehouden met de uitvoering van hun opdrachten in het kader van het zoeken naar kerkelijke eenheid. Zij mochten dat doen onder de zegen van de Here, ook al gingen ziekte en moeilijke persoonlijke omstandigheden aan deputaten niet voorbij. Wij zijn onze Hemelse Vader dankbaar dat toch gewerkt mocht worden aan de opdrachten die wij kregen. Dankbaar ook dat toch (soms kleine) stappen gezet mochten worden in het kader van de opdracht die wij van onze Here Jezus Christus ontvingen om één te zijn.

Het voor u liggende rapport beschrijft de werkzaamheden en resultaten van:

- De contacten met de Christelijke Gereformeerde Kerken;
- De contacten met de Nederlands Gereformeerde Kerken;
- De contacten met het Contact Orgaan Gereformeerde Gezindte;
- De contacten met de Hersteld Hervormde Kerk;
- De contacten met de plaatselijke kerken en de algemene zaken, zoals verdere contacten;
- De werkzaamheden en resultaten van het Deputatenoverleg Eenheid (DOE).

2 Werkwijze

Gelet op de verkregen opdrachten van de generale synode zijn binnen het deputaatschap vier secties ingesteld.

Sectie I voert de samensprekingen met de Christelijke Gereformeerde Kerken.

Sectie II is verantwoordelijk voor de contacten met de Nederlands Gereformeerde Kerken.

Sectie III voert de gesprekken binnen het Contactorgaan voor de Gereformeerde Gezindte en met de Hersteld Hervormde Kerk.

Sectie IV draagt zorg voor de contacten met de plaatselijke kerken en de algemene taken.

In de secties worden genomen besluiten uitgevoerd en te nemen besluiten voorbereid.

De besluitvorming vindt plaats in de algemene vergaderingen van het gehele deputaatschap.

In de verslagperiode (november 2008 – september 2010) zijn 10 algemene deputatenvergaderingen gehouden.

Tijdens de eerste algemene deputatenvergadering werden ds. H.J. Messelink als voorzitter en J.A. Schelling als secretaris van het deputaatschap aangewezen.

De voorzitter en de secretaris hebben samen een stimulerende en bewakende taak m.b.t. de goede voortgang van alle werkzaamheden binnen DKE.

Samenstelling van de secties:

Sectie I	contacten met CGK	Krol, Minnema (secr.) Sytsma, Tijssen, Vreugdenhil, Van Zuijlekom (vz.)
Sectie II	contacten met NGK	Burger, Kramer (secr.), De Meij, Messelink (vz.), Wesseling, Westra
Sectie III	contacten met het COGG en de HHK	Krol, Minnema (secr.), Tijssen, Van Zuijlekom (vz.)
Sectie IV	Plaatselijk/algemeen	Kramer, Schelling (secr.), Sytsma (vz), Vreugdenhil

Door ziekte en andere persoonlijke omstandigheden konden de deputaten Sytsma en Vreugdenhil enige tijd niet aan het deputatenwerk deelnemen. Sytsma moest uiteindelijk in

september 2010 besluiten zijn werk in het deputaatschap te beëindigen. Hij is voor deze korte periode tot het bijeenkomen van de generale synode niet vervangen door een secundus. Door drukke werkzaamheden nam deputaat De Meij wel deel aan het werk van sectie II maar woonde hij de algemene deputatenvergaderingen niet bij.

In de volgende vier hoofdstukken worden per sectie de van GS Zwolle-Zuid verkregen opdrachten vermeld en wordt verslag gedaan van de manier waarop ze zijn uitgevoerd. Wij verwijzen hierbij ook naar het Voortgangsverslag 2009. Dit is vinden op [www.gkv.nl/kerkelijke -eenheid/323/](http://www.gkv.nl/kerkelijke- eenheid/323/).

3 Contacten met de Christelijke Gereformeerde Kerken

Opdracht

De generale synode van Zwolle-Zuid 2008 nam met betrekking tot de contacten met de Christelijke Gereformeerde Kerken de volgende besluiten (voor de volledige tekst van de besluiten wordt verwezen naar bijlage 1):

Besluit 1:

uit te spreken:

- dat er bij de Gereformeerde Kerken diepe teleurstelling is over het besluit van de Generale Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken 2007 om het federatief groeimodel niet in te voeren, maar dat zij geen andere mogelijkheid zien dan zich op dit moment daarbij neer te leggen;
- dat er daarnaast ook dankbaarheid is voor de stimulans die het besluit bevat met het oog op eenheid op plaatselijk niveau;
- dat wij biddend, vanuit de roeping tot eenheid, de weg naar kerkelijke eenheid met de Christelijke Gereformeerde Kerken willen vervolgen, zonder ons te laten ontmoedigen.

Besluit 2:

in te stemmen met de slotconclusie van de *Balans van de preekbesprekingen*, nl. dat de overeenkomst over de toeëigening van het heil wel degelijk doorwerkt in de prediking in beide kerkverbanden, en dat wij daarbij elkaar wederzijds nodig hebben om in afhankelijkheid van de leiding van de Heilige Geest te kunnen groeien in een nog zorgvuldiger afgestemd zijn op het Woord van de Here onze God.

Besluit 3:

ten aanzien van het federatief groeimodel goedkeuring te hechten aan de voorlichting die deputaten aan de kerken gaven in begin 2006.

Besluit 4:

ten aanzien van de liturgie de volgende kaderregel te formuleren:

Voor de vormgeving en invulling van gecombineerde erediensten in samenwerkende Gereformeerde Kerken en Christelijke Gereformeerde Kerken beperken de generale synoden zich tot het aangeven van algemene kaders die op basis van de eenheid in het geloof maatgevend zijn. De synoden hebben voor de eigen kerkverbanden deze kaders vastgelegd in desbetreffende kerkordeartikelen en in eventuele generaal-synodale bepalingen.

De synoden realiseren zich dat de kaders van de beide kerkverbanden niet samenvallen. Het is aan de betreffende kerkenraden om binnen deze algemene kaders de liturgie in gecombineerde erediensten vorm te geven en in te vullen op een wijze die voor de gemeenten verantwoord is, en de afspraken daarover vast te leggen.

Besluit 5:

aan deputaten de volgende opdrachten te geven:

- a. met deputaten eenheid van de Christelijke Gereformeerde Kerken samen te werken in het voluit stimuleren en faciliteren van samenwerking en nauwer kerkelijk samenleven op plaatselijk niveau;
 - daartoe het gesprek over de prediking, toegespitst op concrete preken, binnen de plaatselijke kerken en eventueel op regionaal niveau te stimuleren en te begeleiden; ook andere thema's kunnen aan de orde komen, zoals bijvoorbeeld de notitie *Charismatische invloeden*;
 - zo nodig overlegsamenkomsten te beleggen van kerken die kanselruil of andere vormen van samenwerking kennen;
 - met deputaten eenheid van de Christelijke Gereformeerde Kerken door te spreken over wat kerkelijke eenheid inhoudt, wat de Here op dit gebied van ons vraagt en wat Hij ons geeft, en hoe breed de kerk van Christus mag zijn.

Uitvoering

De contacten met Deputaten Eenheid van de CGK werden onderhouden door sectie 1.

Voor de samenstelling van de sectie, zie onder Hoofdstuk 2 van dit rapport.

In de verslagperiode heeft sectie 1 één keer zelfstandig vergaderd. Daarna hebben sectie 1 en DE-CGK acht keer gezamenlijk vergaderd.

De verslagen van deze vergaderingen werden telkens besproken in de algemene vergaderingen van het deputaatschap.

In de volgende paragrafen rapporteren we vooral over de uitvoering van de opdracht van de generale synode vermeld in Besluit 5. De Besluiten 1 tot en met 4 vormen de achtergrond en de ondergrond voor de besprekingen en de handelingen van de sectie. De Besluiten 6 en 7 zijn niet ter zake voor dit rapport.

Vergaderingen en werkzaamheden

De eerste vergadering van de vernieuwde sectie 1 van DKE stond vooral in het teken van kennismaking met het werk in de sectie.

Tegen de achtergrond van de besluiten van de GS Zwolle-Zuid zijn enkele lijnen uitgezet en onderwerpen genoemd, die met DE-CGK besproken zullen worden in de komende periode.

Voor de verhouding tussen de besluiten van beide synodes komt aan de orde.

Daarnaast de *'Balans over de prediking'* met het oog op het gesprek over prediking op plaatselijk en regionaal niveau.

Het derde onderwerp betreft het gesprek over de katholiciteit van de kerk, mede tegen de achtergrond van de conferentie van het COGG in 2009 over dat onderwerp.

Aansluitend bij de *Balans van de preekbesprekingen*, die de GS Zwolle-Zuid met instemming ontvangen heeft, hebben we in de meeste gezamenlijke vergaderingen een preek besproken. Beurtelings leverde één van de deputaten van CGK en GKv een preek aan over een door hemzelf gekozen bijbelgedeelte. Deze preekbesprekingen aan het begin van de vergaderingen hadden als doel om samen met de Schriften bezig te zijn. Niet aan de orde was de vraag of de betreffende preek past binnen de katholieke bandbreedte of dat hij gehouden zou kunnen worden in beide kerkverbanden. De preekbespreking had daarom een ander karakter dan in de vorige periode. Toen moest er een conclusie gemeld worden aan de GS. In deze verslagperiode was het meer een verdergaan in het spoor van de 'balans'. Overigens waren het vruchtbare besprekingen, met stimulerende opmerkingen naar beide kanten.

De eerste gezamenlijke vergaderingen met DE-CGK stonden in het teken van onderlinge kennismaking en positiebepaling na de besluiten van beide synodes. DE-CGK gaven in de vergadering van 11 februari 2009 een toelichting bij het besluit van de CG-synode om het federatief groeimodel (fgm) niet in te voeren: Een belangrijke rol speelde

de constatering van de GS dat meerdere CGK's moeite hadden met het fgm. Als kerken kunnen we het op dit moment niet dragen. Het geeft te veel ruimte en we moeten er niet te veel van verwachten, was de opinie binnen de GS. Zoiets moet niet van boven af opgelegd worden; dat geeft geen goed gevoel bij de kerken. Deputaten Eenheid willen inhoud geven aan wat is afgesproken.

DKE hebben in de eerste ontmoeting met DE-CGK stem gegeven aan de teleurstelling bij de GS Zwolle-Zuid en bij deputaten zelf over het besluit om het federatief groeimodel niet in te voeren. Deze teleurstelling weerhoudt deputaten er niet van het gesprek voort te zetten. Accent komt te liggen op het faciliteren en stimuleren van het plaatselijk samenwerken en samenleven van gemeenten in beide kerkverbanden. De CG-synode besloot haar deputaten hiertoe de opdracht te geven.

De bespreking van dat besluit wordt geïntegreerd met de bespreking van het besluit van de GS Zwolle-Zuid om het gesprek over de prediking, toegespitst op concrete preken, binnen de plaatselijke kerken en eventueel op regionaal niveau te stimuleren en te begeleiden.

De gedachte is: Brieven werken níet, maar in gesprek gaan met gemeenten, waar wel de mogelijkheid van contact is maar waar het niet gebeurt, wél. Twee aan twee (één CGK- en één GKv-deputaat) deze gemeenten bezoeken. Als invalshoek wordt het gesprek over de katholiciteit gekozen..

Deputaten De Jong (CGK) en Vreugdenhil (GKv) hebben een notitie geschreven over 'Katholiciteit en Eenheid' die in de loop van enkele besprekingen kon uitgroeien tot een handreiking aan de plaatselijke kerken.

Ook is besloten om een aanbiedingsbrief te maken bij de notitie met daarin een korte historische schets over de totstandkoming van de notitie met vermelding van de besluiten van de beide generale synodes.

De notitie en de bijbehorende aanbiedingsbrief zijn opgenomen in Bijlage 4.

Op basis van de resultaten van de enquête, die DKE in 2006 binnen de GKv gehouden hebben, is een lijst gemaakt van kerken, waar geen onderlinge gesprekken zijn of waar die gesprekken zijn vastgelopen of afgebroken.

Van deze lijst hebben de gevormde duo's uit beide deputaatschappen een aantal kerken toegewezen gekregen om te benaderen. De reacties van de benaderde kerken bleken uiteen te lopen.

De resultaten van de 'belronde' bij de kerken kunnen we als volgt samenvatten:

- Geen van de benaderde kerken heeft een gesprek onder leiding van deputaten, zoals aangeboden in de begeleidende brief, nodig geacht. Wel hebben verschillende kerken aangegeven van het aanbod wel gebruik te willen maken, wanneer de plaatselijke situatie daar aanleiding toe geeft.
- Er zijn veel positieve reacties. Meerdere keren blijken contacten tussen gemeenten en kerkenraden, die opgeschort waren, toch weer hervat te zijn. Meermalen met positief resultaat. Verschillende kerken spraken ook de bereidheid uit om het gesprek met de gemeente uit het andere kerkverband (weer) aan te gaan.
- Sommige kerken reageerden minder positief op de brief en de actie van de gezamenlijke deputaten: 'te bevoogdend en teveel van bovenaf'.
- Verschillende kerken spraken uit geen behoefte te hebben aan contacten/gesprekken met de plaatselijke gemeente van het andere kerkverband, om verschillende redenen, onder andere verschillen in ligging. Soms ook werken praktische bezwaren remmend op het aangaan van contacten.

Deputaten constateren op grond hiervan, dat de notitie met de aanbiedingsbrief over het algemeen een positieve ontvangst heeft gekregen, dat er hier en daar beweging is gekomen in de contacten tussen plaatselijke kerken. Maar dat er ook situaties zijn, waarin nauwelijks bereidheid is om contacten te hebben of aan te gaan.

In de laatste vergadering concludeerden deputaten gezamenlijk:

- Als gezamenlijke deputaten staan we voluit achter de notitie 'Katholiciteit en eenheid'.
- Er zijn geen daadwerkelijke gesprekken gepland van deputaten met plaatselijke kerken.
- We wachten af wat de ontvangst van de notitie zal zijn op de beide generale synodes.

In de vergaderingen van sectie 1 met DE-CGK kwamen ook een aantal zaken van de kerkelijke actualiteit aan de orde:

- de uitnodiging voor en de start van de 'Nationale Synode' te Dordrecht in december 2010;
- de uitnodiging van de Raad van Kerken om een gesprek met zijn moderamen aan te gaan en geassocieerd lid te worden van deze Raad.
- eventueel gezamenlijk contact met de Hersteld Hervormde Kerk
- Meer hierover in de hoofdstukken 5 (Contact met de HHK) en 7 Algemene Opdrachten.

De GS Zwolle-Zuid 2008 droeg DKE ook op: *"zo nodig overlegssamenkomsten te beleggen van kerken die kanselruil of andere vormen van samenwerking kennen."* (besluit 5.3)

Sectie 1 heeft samen met DE-CGK dergelijke samenkomsten niet belegd.

Overlegvergaderingen van kerken met kanselruil of andere vormen van samenwerking vonden plaats onder auspiciën van DOE. (Zie hoofdstuk 8).

4 Contacten met de Nederlands Gereformeerde Kerken

De situatie na de synode van Zwolle-Zuid 2008

De aanloop naar deze synode was bijzonder. Op de synodetafel lagen namelijk een meerderheids- en een minderheidsrapport. Dat tekende de verdeeldheid in het toenmalige deputaatschap. In de besluitvorming op de synode is daar iets van terug te vinden. Enerzijds dankbaarheid in de besluitvorming (over de tussenbalans, de overeenstemming over de noodzaak tot ondertekening van de belijdenis en de toenadering die is gebleken in de gesprekken over het Schriftverstaan en de Schriftuitleg). Anderzijds lezen we in besluit 4: met verdriet wordt geconstateerd dat de gesprekken, hoe intensief ook gevoerd, nog niet alle bezwaren ten aanzien van de uitspraak van de LV Lelystad 2004 over de openstelling van de ambten voor zusters in de gemeente en het Schriftverstaan dat ten grondslag ligt aan het rapport VOP, zoals die leefden bij de generale synode van Amersfoort-Centrum 2005, hebben weggenomen. Van hieruit zijn aan de nieuw te benoemen deputaten kerkelijke eenheid de volgende opdrachten meegegeven (Besluit 7; zie Bijlage 1):

- 1 De gesprekken met de Commissie voor Contact en Samenspreking van de Nederlands Gereformeerde kerken voort te zetten. In deze gesprekken dient te worden doorgesproken over:
 - a. de verschillende wijze waarop in de kerkelijke praktijk binnen de GKv en de NGK met de binding aan de belijdenis wordt omgegaan;
 - b. de verschillende wijze waarop in de kerkelijke praktijk binnen de GKv en de NGK met concrete en voortgaande afwijking van de belijdenis wordt omgegaan;
 - c. de zaak van de vrouw in het ambt en het feit van de openstelling van de ambten voor de zusters der gemeente door de NGK;
2. In de gesprekken na te gaan wat het doel kan zijn van het door de NGK gewenste classicale-regionale overleg over concrete zaken van leer en leven.

Een brede instructie! Daarbij valt op te merken dat het deputaatschap voor een belangrijk deel vernieuwd is, wat vooral tot uiting komt in de samenstelling van de DKE-commissie die met de CCS samenspreekt. Zowel de inhoud en de uitkomst van de synodediscussie als de vernieuwde samenstelling gaven aanleiding om niet te hard van stapel te lopen. We realiseren ons dat onze mogelijkheden als deputaten beperkt zijn. We spreken als een klein gezelschap met ook al weer kleine afvaardigingen van andere kerken. We realiseren ons ook dat we leven in een kerkverband waarin de meningen over samensprekingen verdeeld zijn. Er is enerzijds veel enthousiasme, zeker bij plaatselijke samensprekingen; anderzijds is er ook een kritische houding richting NGK waar te nemen en wordt er met zorg naar de ontwikkelingen gekeken. Dat betekent voor het deputaatschap dat we met zorgvuldigheid te werk willen gaan. Daarom is allereerst besloten de tijd te nemen voor de *zowel* interne als met de CCS gezamenlijke bezinning en in te zetten op kwaliteit en inhoud en niet op snelheid. Langs die weg kan ook aan versterking van het wederzijdse vertrouwen gewerkt worden. Dat heeft er toe geleid dat we nu geen uitgebreide voorstellen aan de synode voorleggen. We willen wel graag doorgaan op de ingeslagen weg, die o.i. vruchtbaar is en perspectief biedt. Het is ons verlangen te werken aan de eenheid tussen beide kerkgemeenschappen. Op het grondvlak gebeurt veel, op tal van plaatsen zijn initiatieven ontwikkeld. Dat is zeer verheugend. Tegelijk blijft het belangrijk op landelijk niveau met elkaar te spreken en samen de weg naar eenheid te zoeken, in gebondenheid aan Schrift en belijdenis en onder de onmisbare zegen van de Here.

Werkwijze

In de eerste plaats heeft er in de commissie en later met de CCS een uitgebreide evaluatie van de bespreking en de besluitvorming ter synode plaats gevonden. Er was, zeker bij de CCS, sprake van teleurstelling over het verloop van de synode-besprekingen. Men bespeurde een zeker wantrouwen jegens de NGK. Tegelijk was er begrip voor dat er in de GKv verdeeld gereageerd wordt op de toenadering tot de NGK. Vanuit de NGK werd gepleit voor verdere toenemend inhoudelijke gesprekken. Ook binnen de DKE-sectie NGK werd sterk de behoefte gevoeld om vooral inhoudelijk door te spreken. Daarbij zou met name de binding aan de belijdenis centraal moeten staan en daarnaast het gesprek over Schriftverstaan en Schriftuitleg. Daar hebben we ons in de afgelopen periode dan ook vooral mee bezig gehouden.

Omdat er, gezien bovenstaande, na de synode van 2008 in allerlei opzichten een nieuwe start in de samensprekingen gemaakt moest worden, is door CCS en DKE afgesproken een kort, besloten congres te beleggen om elkaar uitvoeriger te ontmoeten en te spreken dan in reguliere vergaderingen mogelijk is. Dit congres is eind juni 2009 in Zeist gehouden. Naast veel persoonlijke gesprekken kwam o.a. aan de orde hoe wij naar elkaar, maar ook naar onze eigen kerk kijken en welk perspectief we voor beide kerken zien. Het congres werd door de deelnemers als zeer waardevol ervaren en heeft meegewerkt aan de versterking van het wederzijds vertrouwen. Omdat het een besloten congres was, hebben we geen inhoudelijk verslag te bieden.

Inhoudelijke bespreking

Er is in de loop van de jaren al heel veel op tafel geweest in de gesprekken tussen DKE en CCS. De verschillende rapportages getuigen daarvan. Het is niet de bedoeling dat alles nog eens (dunnetjes) over te doen. We wilden wel graag met elkaar echt een stap verder komen op belangrijke inhoudelijke punten. Vanuit de opdracht van de generale synode is besloten de gesprekken in eerste instantie te richten op twee punten:

- a. de binding aan de belijdenis (hoe gaan we daar in beide kerken mee om, ook mbt afwijking van de belijdenis?); daartoe zijn bijeenkomsten geweest waarin we gesproken hebben over de leer van de (kinder-)doop, van de Heilige Geest en van de kerk en het Heilig Avondmaal;
- b. Schriftverstaan en Schriftuitleg.

We hebben ook met elkaar afgesproken niet koste wat kost voor de volgende synode allerlei resultaten te willen boeken. De inhoud en de diepgang hebben meer waarde dan het willen scoren op de korte termijn. Vandaar dat we in dit rapport een soort ‘tussenstand’ presenteren. We hebben op drie belangrijke punten de binding aan de belijdenis doorgesproken en de uitkomsten daarvan vastgelegd. In Bijlage 8 vindt u de tekst. Ook op het punt van hermeneutiek hebben we, in aansluiting op en als uitbreiding van wat reeds in het rapport voor Zwolle-Zuid beschreven is, ons opnieuw bezonnen. De gezamenlijke uitkomst daarvan bieden we als Bijlage 9 bij dit rapport aan.

De beide besprekingen waren inhoudsvol en zijn in goede harmonie verlopen. We hebben gezamenlijk een soort steekproef genomen mbt de binding aan de belijdenis. Daarin kwam een grote mate van eenstemmigheid aan het licht. We beseffen daarbij dat het hier om gesprekken tussen deputaatschappen gaat. We kunnen niet voor alle kerkleden spreken. De synode zal zich over de resultaten dienen uit te spreken. Aan de andere kant is het ook niet zo dat het vrijblijvende besprekingen zijn geweest. We spreken wel namens de kerken met elkaar. De conclusies die we trekken zijn daarom ook niet vrijblijvend. Ze staan in het teken van het verlangen naar kerkelijke eenheid en hebben zo hun eigen betekenis. We hopen ook dat we met deze documenten de plaatselijke samensprekingen kunnen dienen. Daar vooral moet het gesprek gaande blijven.

Na de bespreking van 3 onderwerpen uit de belijdenis kon met dankbaarheid de conclusie getrokken worden dat er binnen de deputaatschappen van GKv en NGK op deze punten grote eenstemmigheid heerst over de inhoud van en de binding aan de belijdenis. Dat geeft ons hoop en vertrouwen als het gaat over andere delen van de belijdenis, ook binnen de bredere context van beide kerken.

Bij de gesprekken over hermeneutiek was de inzet de geconstateerde overeenstemming voor de omgang met de Schrift vast te leggen. We zijn blij en dankbaar dat dit mogelijk is gebleken. Voor ons is dit een belangrijke basis om verder door te spreken over de openstelling van de ambten voor de zusters der gemeente. Dat gesprek met de NGK heeft op basis van deze overeenstemming o.i. een beter perspectief dan tot nu toe geconstateerd is.

Graag willen we nu, samen met de NGK, vervolgstappen zetten. Concreet betekent dit dat we met de leden van de CCS voor de komende jaren een agenda maken met daarop concrete onderwerpen ter bespreking. Dit leggen we als verzoek op de tafel van de synode.

We vragen er begrip voor dat lang niet alle zaken die op ons bordje lagen aan de orde konden komen. In overleg met de CCS stellen we voor om de opdracht tot een gesprek op classicaal-regionaal overleg van tafel te halen. De urgentie daarvan wordt door ons op dit moment niet meer gezien. Er zijn landelijke gesprekken; daarnaast worden op tal van plaatsen momenteel gesprekken gehouden tussen NGK- en GKv-gemeenten. Daar willen we graag prioriteit aan geven. Deputaten hebben ook de handen vol aan voorlichting en advies richting plaatselijke kerken. Vandaar nu geen voorstel meer voor regionale bijeenkomsten.

Evaluatie

Na de synode van 2008 moest er in verschillende opzichten een nieuwe start gemaakt worden in de samensprekingen met de NGK. Daarbij is gekozen, mede geleerd door de ervaring, voor diepgang en niet voor snelheid. Dat betekent dat slechts een deel van de opdrachten, die de vorige synode gaf, kon worden opgepakt en uitgevoerd. Wel een belangrijk deel! We bespraken een aantal zaken uit de confessie om te toetsen hoe we de binding aan de belijdenis zien en hoe we omgaan met afwijking van de belijdenis. We constateren hierin tussen de deputaatschappen een grote mate van overeenstemming.

Dat schept vertrouwen voor het vervolg. Ook op het punt van Schriftuitleg en Schriftverstaan hebben we duidelijke stappen kunnen zetten die ons helpen bij het gesprek over de zaak van 'de vrouw in het ambt'. Helaas zijn we aan de behandeling van punt 2 van de opdracht nog niet toegekomen. We stellen voor om dit in een vervolginstructie weer een plek te geven.

5 Contacten met het Contact Orgaan Gereformeerde Gezindte

Opdracht

De generale synode van Zwolle-Zuid 2008 nam met betrekking tot de contacten met het Contact Orgaan voor de Gereformeerde Gezindte (COGG) de volgende besluiten (zie Bijlage 1):

Besluit 1:

te blijven participeren in het Contact Orgaan Gereformeerde Gezindte op basis van de doelen die de generale synode Zuidhorn 2002-2003 heeft vastgesteld en op deze manier mee te werken aan een verdere uitbouw en verdieping van het COGG als platform voor gereformeerde belijders.

Besluit 2:

aan deputaten kerkelijke eenheid op te dragen uit hun midden tenminste 3 personen aan te wijzen die de Gereformeerde Kerken vertegenwoordigen in het COGG.

Besluit 3:

de deelname in het COGG in de periode tot de volgende synode te evalueren en daarover te rapporteren aan de synode.

Uitvoering

De leden van sectie 3, de deputaten Krol, Minnema, Tijssen en Van Zuijlekom, nemen vanuit DKE deel aan de vergaderingen van het Contact Orgaan voor de Gereformeerde Gezindte (COGG).

Na het aftreden van één van de moderamenleden van het COGG werd Minnema in zijn plaats benoemd.

In de vergaderingen van het eerste deel van verslagperiode ging het onder andere over de voorbereiding en de evaluatie van de conferentie op 19 april 2009. Onderwerp was de 'Katholiciteit van de kerk'. Sprekers waren dr. H. van den Belt, prof. dr. B. Kamphuis en drs. M.J. Kater.

Dr. H. van den Belt verzorgde het hoofdreferaat met als titel: 'De katholiciteit van de kerk – inhoud en roeping!' Ondertitel: '*Het gereformeerde belijden: katholiek of schismatiek? Dromen over een katholiek gereformeerde kerk.*'

Het coreferaat van prof. dr. B. Kamphuis had als titel: '*Katholiciteit Effect Rapportage*'.

Drs. M.J. Kater gaf een '*Reflectie op 'katholieke toonhoogte*'.

Vrijwel het hele deputaatschap heeft deze boeiende en leerzame conferentie bijgewoond.

De conferentie van 15 april 2010 had als onderwerp: '*Van bevinding naar beleving ... en vice versa. Betekenis van een bijbelse visie op bevinding in een belevingscultuur.*'

Drs. W.H. Schonewille besprak aan de hand van een powerpointpresentatie de belevingscultuur van jongeren.

Prof. dr. R. Kuiper had als onderwerp van zijn referaat '*Belevingscultuur en het verlangen naar eenheid*'.

Prof. dr. A. Baars had het conferentieonderwerp als titel voor zijn referaat gekozen.

Andere onderwerpen in de vergaderingen van het COGG waren: een inleiding van dr. E.P. Meijering over zijn boekje 'Het roer moet om'. Verder een notitie van ds. R.H. Kieskamp over de oorzaak/oorzaken van de kerkelijke verdeeldheid. Zou een oorzaak de gereformeerde hoogmoed kunnen zijn en/of ongelof? Er was in de vergadering een gevoel van schaamte over de toenemende polarisatie in en tussen de kerken.

In de vergadering van 29 oktober 2009 verzorgde prof dr. H.J. Selderhuis een bijdrage over 'De opbrengst van het Calvinjaar'.

Ds. P.D.J. Buijs verzorgde in de COGG-vergadering van 3 juni 2010 een inleiding over de verhouding Kerk – Israël.

Met dankbaarheid werd vermeld dat in de loop van de verslagperiode plaatselijke afdelingen van het COGG zijn opgericht in Nijkerk en Harderwijk. Daaraan nemen ook de plaatselijke GKv's deel.

De vergaderingen van het COGG worden gekenmerkt door een broederlijke sfeer, waarbij de liefde voor het Woord van God en in het spoor daarvan voor de gereformeerde belijdenis steeds weer naar voren komt. Bij alle kerkelijke verscheidenheid die ook in dit platform merkbaar is.

Evaluatie

Op basis van de deelname aan de vergaderingen en de conferenties kunnen we net als in de vorige verslagperiode concluderen, dat het zinvol is dat de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) blijven participeren in het COGG. De doelstellingen die de GS Zuidhorn 2002-2003 al formuleerde blijven naar ons oordeel adequaat. Daarom kan de synode ten aanzien van de COGG dezelfde besluiten nemen als haar voorgangster.

6 Contacten met de Hersteld Hervormde Kerk

Opdracht

De generale synode van Zwolle-Zuid 2008 nam met betrekking tot de contacten met de Hersteld Hervormde Kerk (HHK) het volgende besluit (zie Bijlage 1, besluit 3^b):

deputaten op te dragen:

- a. de gesprekken met de Hersteld Hervormde Kerk voort te zetten met als doel: komen tot een nadere vorm van kerkelijk contact;
- b. deze gesprekken zo mogelijk samen met Deputaten Eenheid van de CGK te voeren.

Uitvoering

Sectie 1 heeft de contacten met de HHK onderhouden. Deze contacten beperkten zich in de verslagperiode tot twee vergaderingen.

Op 14 oktober 2009 was er een gezamenlijk gesprek van DE-CGK, DKE sectie 1 en de Commissie Interkerkelijke Contacten (CIC) van de HHK, onder leiding van de voorzitter van DE-CGK. Gespreksonderwerp in deze vergadering was 'Tweeërlei kinderen des verbonds'.

Dit onderwerp stond al op de rol voor een vergadering van DKE – CIC in de zomer van 2008. Maar door omstandigheden kon de bespreking toen niet doorgaan.

Het gesprek ging aan de hand van een notitie van dr. W. van Vlastuin over dit onderwerp. Hij zette bewust in bij de corporatieve gemeente en niet bv. bij de persoon. Het was een boeiende bespreking aan de hand van een notitie die brede instemming ontving.

In deze vergadering werd besloten dat iedere delegatie eerst in eigen vergadering dit gesprek zal evalueren, voordat er eventueel een vervolg komt.

Op 17 maart 2010 was er een gezamenlijke vergadering van CIC-HHK met DKE sectie 1 in het kerkelijk bureau van de HHK te Veenendaal. Deze vergadering stond vooral in het teken van de uitwisseling van relevante besluiten van beide synodes.

DKE gaven een toelichting op het besluit van de GS Zwolle-Zuid 2008 inzake de contacten met de HHK. Van de kant van de HHK werd een toelichting gegeven op de besluiten van de synode inzake de contacten met de CGK.

Verder bespraken we de vraag hoe we het overleg tussen de GKv en de HHK voortzetten.

Aandachtspunten daarbij waren:

- a. Welk beeld hebben we op dit moment van elkaar?
- b. De verschillen in kerkelijke cultuur tussen beide kerkgemeenschappen.

Voor een volgende vergadering wordt als onderwerp aangedragen: Liturgie en eredienst. Eventueel in het tripartiete overleg.

Voor dat overleg van de drie partijen was een datum afgesproken, maar die is later geannuleerd omdat de generale synode van de CGK dan vergadert.

De volgende vergadering van DKE sectie 1 met CIC-HHK staat op de rol voor 16 maart 2011.

Evaluatie

Er is zeker sprake van herkenning tussen de GKv en HHK, vooral op het punt van het serieus nemen van de Bijbel als het woord van God. Tegelijk zijn er onmiskenbaar grote verschillen in kerkelijke cultuur.

Het komt ons voor dat verkennende gesprekken met de HHK kunnen worden voortgezet met als doel te komen tot nadere vormen van kerkelijk contact.

7 De algemene opdrachten

Opdracht

De generale Synode van Zwolle-Zuid 2008 nam met betrekking tot de algemene taken van DKE de volgende besluiten (zie Bijlage 1):

Besluit 1:

deputaten op te dragen de kerken jaarlijks op te roepen om in de eredienst op de zondag van of na 31 oktober aandacht te geven aan voorbede voor de kerkelijke eenheid.

Besluit 2:

deputaten op te dragen om in goed contact met de plaatselijke kerken en de regio's de kerkelijke eenheid te bevorderen door:

- a. de beschikbare en relevante informatie met betrekking tot de landelijke contacten tijdig aan de kerken toe te zenden;
- b. de ontwikkelingen in de plaatselijke contacten te volgen;
- c. zich nader te bezinnen op de verhouding tussen plaatselijke en landelijke contacten in de praktijk;
- d. daarbij ook na te gaan hoe de door de synode vastgestelde regelingen voor plaatselijk contact en samenwerking functioneren in de praktijk en indien daarvoor reden is voorstellen tot wijziging ervan in te dienen bij de eerstkomende generale synode;
- e. plaatselijke kerken te stimuleren om aan het proces van kerkelijke eenheid actief bij te dragen;
- f. desgevraagd kerken te adviseren bij het werken aan kerkelijke eenheid;
- g. wanneer daar reden en ruimte voor is, één of meer bijeenkomsten te beleggen om het onder a-e genoemde nadere uitwerking te geven.

Besluit 3a:

deputaten op te dragen vanuit het oogpunt van kerkelijke eenheid landelijke ontwikkelingen in andere kerkgemeenschappen en groeperingen bij te houden, zo nodig nader te verkennen en daarop actief te reageren.

Besluit 3b:

deputaten op te dragen:

- a. de gesprekken met de Hersteld Hervormde Kerk voort te zetten met als doel: komen tot een nadere vorm van kerkelijk contact;
- b. deze gesprekken zo mogelijk samen met Deputaten Eenheid van de CGK te voeren.

Besluit 4:

de synode spreekt uit:

- a. dat zij dankbaar is voor de vordering van de lokale kerkelijke eenheid;
- b. dat ook in een samenwerkingsgemeente wordt gevonden wat essentieel is voor kerkelijke eenheid: de gemeenschap der heiligen, het gezamenlijk vieren van het avondmaal, het voorgaan van elkaars dienaren in de bediening van het Woord en de sacramenten;
- c. dat de regelingen voor plaatselijk contact en samenwerking, die vastgesteld zijn door de generale synode van Amersfoort-Centrum 2005, hiervoor steun en ruimte bieden;
- d. dat kerken die bijzondere vormen van gemeentestichting begeleiden ten aanzien van de aansluiting bij een kerkverband zullen handelen naar de onder 4c genoemde regelingen, voor zover die in hun situatie van toepassing zijn.

Besluit 5a:

deputaten op te dragen deel te nemen in het deputaten overleg eenheid, het overlegorgaan van deputaten/commissie van GK, NGK en CGK.

Besluit 5b:

de volgende nadere bepalingen vast te stellen voor kerken die een samenwerkingsgemeente willen vormen:

- a. wanneer twee of meer samenwerkende kerken een samenwerkingsgemeente vormen, stellen zij met advies van DKE een samenwerkingsovereenkomst op. Deze overeenkomst wordt van kracht nadat elke kerkenraad daarvoor voldoende draagvlak in de gemeente heeft geconstateerd en de goedkeuring van de classis/regio heeft ontvangen;
- b. voor het voorgaan in erediensten kan iedere (mannelijke) predikant worden uitgenodigd die in een van de betrokken kerkverbanden bevoegd is voor te gaan, mits met dit kerkverband ook landelijke contacten zijn en de predikant door ondertekening van de belijdenis heeft verklaard er hartelijk van overtuigd te zijn dat de leer van de drie formulieren van eenheid in alle delen geheel met Gods Woord overeenstemt. Predikanten van een samenwerkingsgemeente zijn bevoegd voor te gaan in de kerken van de betrokken kerkverbanden mits de zusterkerk in de plaats waar de gastpredikant zal voorgaan daartegen geen bezwaar heeft;
- c. voor toelating tot het avondmaal wordt aan de kerken gevraagd zich erop toe te leggen dat gehandeld wordt naar artikel 60 KO en de generale regelgeving met betrekking tot gasten aan het avondmaal;
- d. de classis zal toezien op naleving van deze bepalingen.

Sectie IV (plaatselijk/algemeen) kreeg binnen het deputaatschap de taak zorg te dragen voor de uitvoering van bovengenoemde opdrachten met uitzondering van besluiten 3a en 3b. Besluit 3a werd door alle deputaten behartigd, besluit 3b door sectie III (contacten met het COGG en de HHK). Rapportage over besluit 3b is daarom te vinden in Hoofdstuk 6 van dit rapport.

Sectie IV vergaderde 1 keer. Sytsma was voorzitter, Kramer verzorgde de verslaglegging. Verder konden alle zaken afgehandeld worden via intensief e-mailcontact.

In de volgende paragrafen rapporteren deputaten over de verschillende onderdelen van de algemene opdrachten.

Voorbede in de kerken (Besluit 1)

In 2008, 2009 en 2010 werden de kerken opgeroepen om voorbede te doen voor kerkelijke eenheid in een eredienst op de eerste zondag na Hervormingsdag. In deze brieven werd informatie gegeven over de stand van zaken met betrekking tot kerkelijke eenheid. Daarbij werden gebedspunten aangedragen en toegelicht.

Algemene informatie naar de kerken (Besluit 2a, b, e)

Naast de hiervoor genoemde oproepen tot voorbede werden de kerken per brief geïnformeerd over de besluiten van de GS Zwolle-Zuid en de gang van zaken binnen het deputaatschap. Naast deze informatie werden de kerken opgeroepen en aangespoord tot plaatselijke activiteit met betrekking tot kerkelijke eenheid waar het nog niet tot contacten met de plaatselijke CGK en/of NGK was gekomen of waar die contacten waren stil komen te liggen of afgebroken.

Via een voortgangsrapport werden de kerken geïnformeerd over de werkzaamheden van het deputaatschap tot medio september 2009. Dit rapport werd op de website van de kerken gepubliceerd (www.gkv.nl/kerkelijke-eenheid/323/).

Contacten met individuele plaatselijke kerken (Besluit 2b, f)

Verscheidene kerken informeerden deputaten over de voortgang in plaatselijke contacten en gesprekken. Diverse kerken vroegen en kregen advies over zaken waar zij in contact en gesprek tegenaan liepen. Daarbij ging het onder meer om de volgende zaken:

- Het opschorten van gesprekken met een plaatselijke NGK;
- Kanselruil in het licht van Besluit 5b.3 van de GS Zwolle-Zuid;
- Het opstarten van gesprekken met een plaatselijke CGK, vGKN of PKN
- Gesprekken van een aantal plaatselijke GKv's met een NGK
- Modellen voor de vorming van een samenwerkingsgemeente
- Vertegenwoordiging bij officiële gebeurtenissen bij kerken waarmee geen contacten zijn met het oog op kerkelijke eenheid;
- Ambtsdragerverkiezingen in een samenwerkingsgemeente;
- Samenwerking zonder stappen als aangegeven in de GS Regelingen (kanselruil, toelating tot elkaars HA, aanvaarding elkaars tucht).

Meestal werd het advies gegeven in schriftelijke vorm. In een aantal gevallen werd mondeling advies gegeven ter plekke. Van negen kerken ontvingen wij het verzoek advies te leveren in het kader van classicale goedkeuring van wezenlijke beleidsbeslissingen met betrekking tot een plaatselijke CGK, NGK of samenwerkingsgemeente CGK-NGK. Twee van deze kerken mochten in de afgelopen periode met de plaatselijk CGK-gemeente een samenwerkingsgemeente vormen. Van twee kerken ontvingen wij bericht dat contact met een plaatselijke CGK was vastgelopen c.q. afgewezen.

Bezinning op de verhouding plaatselijk / landelijk en functioneren regelingen voor plaatselijk contact (Besluit 2c, d)

Uit de contacten met kerken blijkt dat de regelingen die de GS Amersfoort-C 2005 vaststelde met betrekking tot de plaatselijke contacten geen problemen opleveren. Wat de nadere bepalingen betreft met betrekking tot samenwerkingsgemeenten waartoe de GS Zwolle-Zuid besloot (Besluit 5b) stuiten kerken met gezamenlijke avondmaalsviering op het probleem dat er in CGK en NGK andere regelgeving bestaat ten aanzien van

toelating/nodiging van gasten aan het avondmaal. Deze problematiek was voor het Deputaten Overleg Eenheid aanleiding om in plaats van de nota "Samen aan tafel", die aan de GS Zwolle-Zuid was aangeboden, een Handreiking voor toelating/nodiging aan te bieden (zie daarvoor Hoofdstuk 8 van dit rapport).

In de afgelopen periode is gebleken dat in een enkel geval in het voortraject door plaatselijke kerken advies gevraagd wordt over de manier waarop klassicale goedkeuring moet worden gevraagd voor daadwerkelijke kanselruil, gezamenlijke erediensten of gezamenlijke avondmaalsvieringen met een plaatselijke CGK (regeling pt. 5, zie Bijlage 10). Andere kerken hebben dat advies niet nodig en vragen die goedkeuring zonder advies. Slechts in een enkel geval krijgen deputaten bericht van de klassicale goedkeuring en de verder gezette stappen. Het zal duidelijk zijn dat deputaten graag op de hoogte blijven van wezenlijke stappen die in het kader van kerkelijke eenheid plaatselijk worden gezet om zich zo een goed beeld van wat plaatselijk verwezenlijkt wordt te kunnen blijven vormen. Deputaten willen daarom de Regeling voor plaatselijk contact en samenwerking met een CGK pt. 5 als volgt aangevuld zien:

Wanneer de kerkenraad de tijd gekomen acht voor daadwerkelijke kanselruil, gezamenlijke erediensten of gezamenlijke avondmaalsvieringen, zal hij daarvoor de instemming van de gemeente en de goedkeuring van de classis vragen en van het resultaat mededeling doen aan Deputaten Kerkelijke Eenheid van de generale synode.

Landelijke ontwikkelingen in andere kerkgemeenschappen (Besluit 3)

Hersteld Hervormde Kerk HHK

De contacten met de Hersteld Hervormde Kerk werden behartigd door Sectie 3 van het deputaatschap. Over deze contacten is gerapporteerd in Hoofdstuk 6 van dit rapport.

Nationale synode

Van de stuurgroep Nationale Synode (www.nationalesynode.nl) werd een startbrief ontvangen met de aankondiging van een Nationale Synode en met het verzoek om aan dit initiatief mee te werken. Bij deze brief bevond zich een Credo dat in brede kring is verspreid en ook aanleiding heeft gegeven tot uiteenlopende reacties.

Van ds. A. de Snoo, preses van de synode van Zwolle-Zuid, werd in juli 2010 vernomen dat de GKv werden uitgenodigd voor deelname aan de synode, te houden op 10 en 11 december 2010, met een delegatie van 25 personen. Hij vroeg daarbij het standpunt van deputaten ten aanzien van deelname en om met hem te willen samenwerken op het punt van de samenstelling van de delegatie. Via hem werd ook de uitnodiging ontvangen. Deze is met de bijbehorende bijlagen opgenomen in Bijlage 5. De uitnodiging gelezen hebbend stonden deputaten positief tegenover deelname aan de synode en besloten aan de afvaardiging deel te zullen nemen. Over het verloop van de synode kan hier uiteraard nog niet worden gerapporteerd. Desgewenst kan dit gebeuren via een aanvullende rapportage.

Raad van Kerken

Van de Raad van Kerken in Nederland werd, met een omweg via deputaten voor de Relatie Kerk en Overheid, een brief ontvangen waarin de Raad mede naar aanleiding van herziening van de statuten enkele kerken die nog geen lid van de Raad zijn uitnodigt lidmaatschap van of associatie met de Raad te overwegen. De brief is aan het rapport toegevoegd in Bijlage 6. Voor de statuten van de Raad van Kerken en ook verdere informatie kunnen we hier verwijzen naar de website van de Raad van Kerken: www.raadvankerken.nl/fman/1055.pdf. Op deze website kan ook verdere informatie over de Raad van Kerken worden gevonden.

Deputaten hebben de Raad geantwoord de toegezonden stukken nader te zullen bestuderen om te bezien of lidmaatschap van of associatie met de Raad voor onze kerken tot de mogelijkheden behoort en of zij de generale synode daartoe zullen adviseren. De brief is ook ingebracht in de gesprekken met de CGK en NGK. Met hen is besloten om gezamenlijk in te gaan op het aanbod van een gesprek met (een afvaardiging van) het moderamen van de Raad.

Dit gesprek vond plaats op 31 mei 2010. Van GKv zijde werd hieraan deelgenomen door de deputaten Messelink en Wesseling. Ook afvaardigingen van de CGK en de NGK namen deel aan het gesprek. Van de zijde van de Raad van Kerken is gesteld dat door een statuten-wijziging waarin nu een verwijzing naar de triniteit is opgenomen, meer ruimte is ontstaan voor orthodoxe kerken om te participeren. De RvK hecht eraan dat we meedoen, misschien via associatie wanneer lidmaatschap een brug te ver zou zijn. Er bestaat echt behoefte om ons in het gesprek te betrekken. We zullen zeker worden gehoord en onze inbreng kunnen hebben, is het signaal dat men afgeeft. Het is onmiskenbaar dat binnen de PKN het rechtzinnig element versterkt is en dat heeft ook zijn weerslag binnen de RvK. De RvK wil ook graag namens alle kerken spreken. Er is intensief contact met de regering en de politiek. De raad is ook minder maatschappijkritisch en meer missionair gericht dan in het verleden. De RvK heeft de mogelijkheid geschapen van een associatie met de Raad naast het 'gewone' lidmaatschap. Associatie houdt in dat kerken onder bepaalde voorwaarden kunnen deelnemen aan de taak van de Raad zonder lid te worden en zonder gebonden te zijn aan besluiten of standpunten van de Raad. De RvK zelf hecht aan het lidmaatschap boven incidentele ontmoetingen.

De raad is als antwoord gegeven dat er op het moment dat het gesprek plaats vond, geen ruimte was om stappen te zetten, maar dat er wel een officiële reactie op de uitnodiging om lidmaatschap of associatie te overwegen komt na de synodes van CGK, NGK en GKv.

Mede gezien het feit dat op tal van plaatsen GKv-kerkenraden deelnemen aan breed interkerkelijk overleg adviseren deputaten de generale synode het deputaatschap de opdracht te geven om zo mogelijk samen met CGK en NGK in eerste instantie de mogelijkheid van een associatie van de Raad van Kerken te onderzoeken. Daartoe kunnen vervolg-gesprekken met de RvK aangegaan worden. Deputaten dienen zich dan daarover te verantwoorden tegenover de volgende generale synode.

8 Deputaten Overleg Eenheid (Besluit 5a)

Deputaten participeerden in de verslagperiode in het Deputaten Overleg Eenheid. Afgevaardigd waren de deputaten Schelling en Vreugdenhil. Van de DOE-groep werd een rapport ontvangen met drie bijlagen. De DOE-groep verzocht dit rapport met voorstellen en bijlagen integraal op te nemen in de deputaten-/commissierapporten aan de komende GS en LV van resp. CGK, NGK en GKv, zodat op identieke wijze naar de landelijke kerkelijke vergaderingen wordt gerapporteerd. Het rapport bevindt zich in Bijlage 7a.

Deputaten besloten de voorstellen van de DOE-groep over te nemen en als concept-besluiten aan te bieden.

Zij zijn namelijk van mening dat de nieuwe tekst van het "constituerend document" (Bijlage 7b) een meer adequate verwoording is van de actuele samenstelling van de DOE-groep, zoals die was bedoeld.

Het model voor de vorming van een samenwerkingsgemeente (Bijlage 7c) geeft een waardevolle aanzet voor de totstandkoming van een goede samenwerkingsovereenkomst voor gemeenten die een samenwerkingsgemeente willen vormen.

De "Handreiking uitnodigings- en toelatingsbeleid bij de kerkelijke viering van de maaltijd van de Heer" (Bijlage 7d) geeft samenwerkende gemeenten en samenwerkingsgemeenten

een handreiking voor het uitnodigings- en toelatingsbeleid bij de viering van het Heilig Avondmaal, die zoveel als mogelijk overeenstemt met de regelgeving op dit gebied binnen de drie kerkverbanden.

De samenwerkingsgemeenten en samenwerkende gemeenten zijn gediend met gezamenlijke adviezen en regelgeving betreffende kerkrechtelijke en kerkverbandelijke knelpunten binnen het kader van de regelgeving van de drie kerkverbanden. Ook bestaat behoefte aan regelmatig overleg met deputaten die door de kerkelijke vergaderingen daartoe gemandateerd zijn. Voorgesteld wordt daarom om het werk van de DOE-groep te continueren.

9 Budget

Aan Deputaten F&B werd het volgende financiële overzicht gepresenteerd met het oog op de begroting voor de komende periode:

Financieel overzicht:

jaar	budget	verbruikt
2002	€ 6.126	€ 2.581
2003	€ 9.100	€ 5.704
2004	€ 11.350	€ 8.991
2005	€ 6.810	€ 3.912
2006	€ 10.000	€ 13.974
2007	€ 10.000	€ 10.226
2008	€ 7.000	€ 4.774
2009	€ 12.000	€ 10.598
2010	€ 12.000	
2011	€ 7.000	

Toelichting bij de verschillen per jaar:

- In de jaren waarin de GS vergadert (2002, 2005, 2008, 2011), zijn er relatief weinig activiteiten van deputaten.
In de twee jaren voorafgaand aan een GS vinden de meeste activiteiten plaats en worden ook conferenties gehouden.
- In 2009 werd een conferentie gehouden met de CCS (het "samensprekings-deputaatschap") van de NGK. De kosten waren voor gemeenschappelijke rekening, betaling van de onkosten vond plaats door DKE, waarna restitutie van 50% door de NGK volgde.

In de afgelopen periode was de omvang van DKE weliswaar gekrompen van zestien naar dertien, maar de post reiskosten werd zeer nadelig beïnvloed door een grotere regionale spreiding van deputaten. Ook is het werk toegenomen en daarmee de kosten. De verwachting is dat deze trend zich doorzet in de komende jaren.

Ter toelichting:

- De opdrachten van de GS m.b.t. het overleg met de samenwerkingsgemeenten, deelname aan het werk van de DOE-groep, brengen veel vergaderwerk mee en overleg met de kerken in (regionale) conferenties.
- De verwachting is dat door de geplande korte looptijd van de synode, het werk in de daarop volgende periode al in september kan worden opgestart i.p.v. november, zoals in deze periode.

Begroting

Op basis van bovenstaande gegevens begroten wij de kosten voor de komende jaren als volgt:

jaar	
2010	€ 12.000
2011	€ 7.000
2012	€ 12.500
2013	€ 12.500
2014	€ 7.500

De begroting werd aan deputaten F&B voorgelegd, die antwoordden genoemde bedragen in de quota-lijst te zullen opnemen.

Bijlage 1

Opdrachten generale synode Zwolle-Zuid 2008

Algemene opdrachten

Besluit 1:

deputaten op te dragen de kerken jaarlijks op te roepen om in de eredienst op de zondag van of na 31 oktober aandacht te geven aan voorbede voor de kerkelijke eenheid.

Besluit 2:

deputaten op te dragen om in goed contact met de plaatselijke kerken en de regio's de kerkelijke eenheid te bevorderen door:

- a. de beschikbare en relevante informatie met betrekking tot de landelijke contacten tijdig aan de kerken toe te zenden;
- b. de ontwikkelingen in de plaatselijke contacten te volgen;
- c. zich nader te bezinnen op de verhouding tussen plaatselijke en landelijke contacten in de praktijk;
- d. daarbij ook na te gaan hoe de door de synode vastgestelde regelingen voor plaatselijk contact en samenwerking functioneren in de praktijk en indien daarvoor reden is voorstellen tot wijziging ervan in te dienen bij de eerstkomende generale synode;
- e. plaatselijke kerken te stimuleren om aan het proces van kerkelijke eenheid actief bij te dragen;
- f. desgevraagd kerken te adviseren bij het werken aan kerkelijke eenheid;
- g. wanneer daar reden en ruimte voor is, één of meer bijeenkomsten te beleggen om het onder a-e genoemde nadere uitwerking te geven.

Besluit 3a:

deputaten op te dragen vanuit het oogpunt van kerkelijke eenheid landelijke ontwikkelingen in andere kerkgemeenschappen en groeperingen bij te houden, zo nodig nader te verkennen en daarop actief te reageren.

Besluit 3b:

deputaten op te dragen:

- a. de gesprekken met de Herteld Hervormde Kerk voort te zetten met als doel: komen tot een nadere vorm van kerkelijk contact;
- b. deze gesprekken zo mogelijk samen met Deputaten Eenheid van de CGK te voeren.

Besluit 5a:

deputaten op te dragen deel te nemen in het deputaten overleg eenheid, het overlegorgaan van deputaten/commissie van GK, NGK en CGK.

Opdrachten met betrekking tot de Christelijke Gereformeerde Kerken

Besluit 5:

aan deputaten de volgende opdrachten te geven:

- a. met deputaten eenheid van de Christelijke Gereformeerde Kerken samen te werken in het voluit stimuleren en faciliteren van samenwerking en nauwer kerkelijk samenleven op plaatselijk niveau;
- b. daartoe het gesprek over de prediking, toegespitst op concrete preken, binnen de plaatselijke kerken en eventueel op regionaal niveau te stimuleren en te begeleiden; ook

andere thema's kunnen aan de orde komen, zoals bijvoorbeeld de notitie *Charismatische invloeden*;

- c. zo nodig overlegssamenkomsten te beleggen van kerken die kanselruil of andere vormen van samenwerking kennen;
- d. met deputaten eenheid van de Christelijke Gereformeerde Kerken door te spreken over wat kerkelijke eenheid inhoudt, wat de Here op dit gebied van ons vraagt en wat Hij ons geeft, en hoe breed de kerk van Christus mag zijn.

Opdrachten met betrekking tot de Nederlands Gereformeerde Kerken

Besluit 7:

aan deputaten kerkelijke eenheid de volgende opdrachten te geven:

- 1 de gesprekken met de Commissie voor Contact en Samenspreking van de Nederlands Gereformeerde Kerken voort te zetten. In deze gesprekken dient te worden doorgesproken over:
 - de verschillende wijze waarop in de kerkelijke praktijk binnen de GKv en de NGK met de binding aan de belijdenis wordt omgegaan;
 - de verschillende wijze waarop in de kerkelijke praktijk binnen de GKv en de NGK met concrete en voortgaande afwijking van de belijdenis wordt omgegaan;
 - de zaak van de vrouw in het ambt en het feit van het openstellen van de ambten voor de zusters der gemeente door de NGK;
- 2 in de gesprekken na te gaan wat het doel kan zijn van het door de NGK gewenste classicale-regionale overleg over concrete zaken van leer en leven.

Opdrachten met betrekking tot het COGG

Besluit 2:

aan deputaten kerkelijke eenheid op te dragen uit hun midden tenminste 3 personen aan te wijzen die de Gereformeerde Kerken vertegenwoordigen in het COGG.

Besluit 3:

de deelname in het COGG in de periode tot de volgende synode te evalueren en daarover te rapporteren aan de synode.

Voorstellen besluiten en opdrachten

De synode besluit:
deputaten kerkelijke eenheid te dechargeren en opnieuw deputaten te benoemen met de volgende opdracht:

De algemene opdrachten*Besluit 1:*

deputaten op te dragen de kerken jaarlijks op te roepen om in de eredienst op de zondag van of na 31 oktober aandacht te geven aan voorbede voor de kerkelijke eenheid.

Besluit 2:

deputaten op te dragen om in goed contact met de plaatselijke kerken en de regio's de kerkelijke eenheid te bevorderen door:

- a. de beschikbare en relevante informatie met betrekking tot de landelijke contacten tijdig aan de kerken toe te zenden;
- b. de ontwikkelingen in de plaatselijke contacten te volgen;
- c. zich nader te bezinnen op de verhouding tussen plaatselijke en landelijke contacten in de praktijk;
- d. daarbij ook na te gaan hoe de door de synode vastgestelde regelingen voor plaatselijk contact en samenwerking functioneren in de praktijk en indien daarvoor reden is voorstellen tot wijziging ervan in te dienen bij de eerstkomende generale synode;
- e. plaatselijke kerken te stimuleren om aan het proces van kerkelijke eenheid actief bij te dragen;
- f. desgevraagd kerken te adviseren bij het werken aan kerkelijke eenheid;
- g. wanneer daar reden en ruimte voor is, één of meer bijeenkomsten te beleggen om het onder a-e genoemde nadere uitwerking te geven.

Besluit 3:

deputaten op te dragen vanuit het oogpunt van kerkelijke eenheid landelijke ontwikkelingen in andere kerkgemeenschappen en groeperingen bij te houden, zo nodig nader te verkennen en daarop actief te reageren.

Besluit 4:

De Regeling voor plaatselijk contact en samenwerking met een Christelijke Gereformeerde Kerk sub 5 aan te vullen tot:

5. Wanneer de kerkenraad de tijd gekomen acht voor daadwerkelijke kanselruil, gezamenlijke erediensten of gezamenlijke avondmaalsvieringen, zal hij daarvoor de instemming van de gemeente en de goedkeuring van de classis vragen en van het resultaat mededeling doen aan deputaten kerkelijke eenheid van de generale synode.

Grond:

deputaten dienen op de hoogte te blijven van wezenlijke beleidsbeslissingen op plaatselijk niveau.

Besluit 5:

deputaten op te dragen:

- a. zo mogelijk samen met CGK en NGK de mogelijkheden tot associatie met de Raad van Kerken in Nederland te onderzoeken;

- b. hierover de eerstvolgende generale synode te rapporteren en tevens te adviseren of een associatie mogelijk is.

Gronden:

1. op het eerste gezicht lijken de wijzigingen in de statuten van de Raad van Kerken en de gewijzigde opstelling van de Raad van Kerken toenadering minder dan voorheen in de weg te staan;
2. op lokaal niveau wordt op grote schaal deelgenomen aan plaatselijk interkerkelijk overleg;
3. omdat in het verleden kritische vragen zijn gesteld 'bij de grondslag, samenstelling en werkwijze' van de RvK én vanwege de soms diep ingrijpende theologische verschillen is het van belang alert te blijven en het resultaat van de gesprekken met de RvK in de toekomst te blijven evalueren.

Contacten met de CGK

Besluit 1:

uit te spreken:

- a. dankbaar te zijn jegens de Heer van de Kerk, voor de groeiende toenadering en samenwerking in veel plaatselijke gemeenten en voor het (weer) aangaan van contacten tussen verschillende plaatselijke kerken;
- b. met instemming de notitie 'Katholiciteit en Eenheid' te ontvangen als een goede handreiking om plaatselijke contacten aan te gaan en uit te bouwen;
- c. dat de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) biddend, vanuit de roeping tot eenheid, de weg naar kerkelijke eenheid met de Christelijke Gereformeerde Kerken willen vervolgen, zonder zich te laten ontmoedigen.

Gronden:

1. wat deputaten rapporteren over de voortgang en de groei van de contacten tussen plaatselijke kerken maakt de kerken dankbaar voor wat onze Heer Jezus Christus door zijn Heilige Geest doet in het midden van de kerken;
2. deze dankbaarheid neemt de zorgen en de teleurstelling niet weg ten aanzien van die situaties, waarin contacten tussen plaatselijke kerken vooralsnog onmogelijk of onhaalbaar blijken te zijn;
3. deputaten hebben een heldere, bewogen en stimulerende notitie het licht laten zien, die het gesprek over kerkelijke eenheid kan dienen;
4. het gebed van onze Heer Jezus Christus (Johannes 17) blijft de roeping tot eenheid van zijn kerk stimuleren.

Besluit 2:

aan deputaten de volgende opdrachten te geven:

- a. met deputaten eenheid van de Christelijke Gereformeerde Kerken samen te werken in het voluit stimuleren en faciliteren van samenwerking en nauwer kerkelijk samenleven op plaatselijk niveau;
- b. daartoe het gesprek over de prediking, toegespitst op concrete preken, binnen de plaatselijke kerken en eventueel op regionaal niveau te blijven stimuleren en begeleiden; ook andere thema's kunnen aan de orde komen, zoals bijvoorbeeld de notitie *Charismatische invloeden*;
- c. zo nodig overlegsamenvoeringen te beleggen van kerken die kanselruil of andere vormen van samenwerking kennen; dit in samenwerking met DOE;
- d. indien nodig, met deputaten eenheid van de Christelijke Gereformeerde Kerken door te spreken over wat kerkelijke eenheid inhoudt, wat de Here op dit gebied van ons vraagt en wat Hij ons geeft, en hoe breed de kerk van Christus mag zijn.

Gronden:

1. het blijft van belang dit op plaatselijk en regionaal niveau te doen de contacten tussen de kerken te stimuleren en waar mogelijk in gang te zetten en te begeleiden;
2. daarnaast blijft het van belang, ook landelijk het gesprek over eenheid te blijven voeren, vanuit het geloof aan de katholiciteit van de kerk.

Contacten met de NGK*Besluit 1:*

met dankbaarheid kennis te nemen van de rapportage over de gesprekken met de CCS en de resultaten daarvan zoals die in de twee bijlagen beschreven staan (1. Samenvatting van de gesprekken over de leer van de doop, de Heilige Geest en kerk-Avondmaal; 2. Overeenstemming over hermeneutische uitgangspunten)

Grond:

de beide documenten getuigen van een groeiende overeenstemming over de binding aan de belijdenis en de omgang met concrete en voortgaande afwijking van de belijdenis en vormen een vruchtbare grond voor het doorgaande gesprek hierover en ook over de zaak van de vrouw in het ambt.

Besluit 2:

met begrip kennis te nemen van het feit dat nog geen gesprek heeft plaats gevonden over het classicale-regionale overleg over concrete zaken van leer en leven

Grond:

door de vernieuwde samenstelling van het deputaatschap en de uitkomsten van het beraad op de vorige synode is terecht prioriteit gegeven aan onder besluit 1 genoemde onderwerpen

Besluit 3:

Aan deputaten kerkelijke eenheid de volgende opdrachten te geven:

de gesprekken met de Commissie voor Contact en Samenspreking van de Nederlands Gereformeerde Kerken voort te zetten. Het gesprek dient zich vooral te richten op de zaak van de vrouw in het ambt en de wijze waarop in de plaatselijke kerken aan de binding aan de belijdenis vorm wordt gegeven.

Gronden:

1. de documenten over de binding aan de belijdenis en de hermeneutiek geven voldoende aanleiding en vertrouwen om de gesprekken met de NGK voort te zetten, in de biddende verwachting dat in de nabije toekomst de gesprekken gericht kunnen worden op kerkelijke eenheid;
2. de belemmering die er ligt vanwege het besluit van de NGK om de ambten voor de zusters der gemeente open te stellen, ligt er nog steeds; wel is voortgang geboekt in het gesprek over de er achterliggende omgang met de Heilige Schrift, in Schriftuitleg en Schriftverstaan; dit geeft voldoende vertrouwen om over deze belemmering verder door te spreken;

Participatie COGG*Besluit 1:*

te blijven participeren in het Contact Orgaan voor de Gereformeerde Gezindte op basis van de doelen die de generale synode Zuidhorn 2002-2003 heeft vastgesteld en op deze manier mee te werken aan een verdere uitbouw en verdieping van het COGG als platform voor gereformeerde belijders.

Grond:

het is mogelijk om de doelen die de GS Zuidhorn 2002-2003 stelde na te streven binnen het kader van het COGG.

Besluit 2:

aan deputaten kerkelijke eenheid op te dragen uit hun midden tenminste 3 personen aan te wijzen die de Gereformeerde Kerken vertegenwoordigen in het COGG.

Grond:

participatie in het COGG past binnen de taakstelling van DKE. Het is daarom logisch dat de vertegenwoordiging in het COGG vanuit DKE bemand wordt, conform opdracht en mandaat van de synode.

Besluit 3:

de deelname in het COGG in de periode tot de volgende synode te evalueren en daarover te rapporteren aan de synode.

Grond:

participatie in het COGG dient voor elke synode geëvalueerd te worden. Op basis van rapportage door DKE besluit de synode tot deelname voor een volgende periode.

Contacten met de Hersteld Hervormde Kerk*Besluit:*

deputaten op te dragen:

- a. de gesprekken met de Commissie Interkerkelijke Contacten van de Hersteld Hervormde Kerk voort te zetten met als doel: komen tot een nadere vorm van kerkelijk contact;
- b. deze gesprekken zo mogelijk samen met Deputaten Eenheid van de CGK te voeren.

Gronden:

1. de gebleken herkenning tussen de GKv en de HHK rechtvaardigt de voortgang van de gesprekken die op gang gekomen zijn;
2. de contacten met de HHK passen binnen de doelstelling en de taakstelling van DKE;
3. het past in het beleid van de GS om er naar te streven, dat de contacten met de HHK gezamenlijk met de CGK worden onderhouden.

Participatie in het Deputaten Overleg Eenheid*Besluit 1:*

het werk van de DOE-groep te continueren.

Gronden:

- a. de samenwerkingsgemeenten en samenwerkende gemeenten zijn gediend met gezamenlijke adviezen en regelgeving betreffende kerkrechtelijke en kerkverbandelijke knelpunten binnen het kader de regelgeving van de drie kerkverbanden.
- b. de samenwerkingsgemeenten en samenwerkende gemeenten zijn gediend met regelmatig overleg met deputaten die door de kerkelijke vergaderingen daartoe gemandateerd zijn.

Besluit 2:

het gewijzigde “Constituerende document” te aanvaarden.

Grond:

de nieuwe tekst is een meer adequate verwoording van de actuele samenstelling van de DOE-groep, zoals die was bedoeld.

Besluit 3:

het “Model voor de vorming van een samenwerkingsgemeente” te aanvaarden.

Grond:

het model geeft een goede aanzet voor de totstandkoming van een goede samenwerkings-overeenkomst voor gemeenten die een samenwerkingsgemeente willen vormen.

Besluit 4:

de “Handreiking uitnodigings- en toelatingsbeleid bij de kerkelijke viering van de maaltijd van de Heer” te aanvaarden.

Grond:

het document geeft samenwerkende gemeenten en samenwerkingsgemeenten een handreiking voor het uitnodigings- en toelatingsbeleid bij de viering van het Heilig Avondmaal, die zoveel als mogelijk overeenstemt met de regelgeving op dit gebied binnen de 3 kerkverbanden.

Samenstelling deputaatschap en rooster van aftreden

	aftredend
J.M. Burger, Franeker	2017
D.W.L. Krol, Terneuzen	2017
N.M. Kramer, Capelle aan den IJssel	2017
J. de Meij, Wezep	2014
H.J. Messelink, Zwolle, voorzitter	2017
A.J. Minnema, Vollenhove	2011
J.A. Schelling, Bunschoten-Spakenburg, secretaris	2017
E.J. Sytsma, Middelburg	2017
F.H. Tijssen, Barneveld	2014
R.J. Vreugdenhil, Lelystad	2017
J. Wesseling, Putten	2014
O. Westra, Zwolle	2017
A.J. van Zuijlekom, Dordrecht	2017

Secretaris: Verdijkstraat 49, 3752 WH Bunschoten-Spakenburg

E-mail: eenheid@gkv.nl

1. de notitie

Katholiciteit en eenheid**Handreiking voor plaatselijke gesprekken CGK-GKv****Eenheid**

Wij belijden één heilige, katholieke en apostolische kerk. De eenheid van de kerk is ons in Christus gegeven: één Lichaam, één Geest, één Here, één geloof, één doop, één God en Vader van allen. De bijbel spreekt over het ene Lichaam van Christus, de Tempel van de Heilige Geest, het volk van God.

*Art. 27 NGB**Ef. 4:4-6**Rom.12,**1Kor. 12,*

De gegeven eenheid is tegelijk de opdracht om één te zijn en die eenheid daadwerkelijk vorm te geven. Gelovigen zijn geroepen om zich te beijveren de eenheid van de Geest te bewaren door de band van de vrede.

*1Kor. 6:19,**1Petr. 2:9.**Ef. 4:3*

De eigen wegen die de kerken gegaan zijn, blijven het tot nu toe moeilijk maken om concreet verder te komen in dit werken aan eenheid. We worstelen met verschillen tussen de kerken, maar ook met toenemende verschillen binnen de kerkverbanden. Hoe komen we dan toch verder in gehoorzaamheid aan de opdracht van Christus?

*Joh. 17:21v***Katholiciteit**

Bezinning op één van de andere eigenschappen van de kerk, haar katholiciteit, kan mogelijk bijdragen aan het zoeken naar eenheid. Met Zondag 21 van de Heidelbergse Catechismus belijden we dat Christus zijn kerk vergadert van het begin tot het einde van de wereld, uit de gehele mensheid. Het kerkvergaderend werk van Christus kent geen menselijke grenzen. Jezus Christus werkt als Hoofd van zijn gemeente universeel. De enige grens is die welke Christus zelf gesteld heeft: de waarheid van zijn evangelie. We belijden dat Christus zijn kerk vergadert in de eenheid van het ware geloof. De grenzen van de kerk mogen alleen worden bepaald vanuit die waarheid in Christus. Kerken en christenen die Hij niet uitsluit, mogen wij niet buitensluiten. En wat Hij niet insluit, mogen wij niet insluiten.

*H.C. zondag**21**Matth. 28:19**Joh. 17:17vv*

Het belijden van de katholiciteit houdt dan ook in dat we willen leven uit de volheid die in Christus gegeven is. In de kerk mag niet de eigen deel-waarheid centraal staan, maar willen we groeien naar de volheid van Christus. Daar hebben we alle heiligen bij nodig. Alleen samen zijn we in staat de breedte en lengte en hoogte en diepte te vatten.

*Ef. 3:18***Eenzijdigheid, alzijdigheid en eenheid**

Dit belijden van de katholiciteit strijdt met elke vorm van eenzijdigheid in de kerk. Katholiciteit betekent juist alzijdigheid: alle aspecten van het evangelie van de waarheid moeten samengehouden worden in de ene kerk van Christus. De ene katholieke kerk zal dus een kerk in verscheidenheid zijn, zoals ook in de Schrift al verscheidenheid onder gelovigen op te merken is.

1Kor.12:4-6

Binnen de breedte van het gereformeerde belijden zijn er verschillende stromingen met eigen accenten op de waarheid van Gods Woord. Met name in de 20^e eeuw zijn deze stromingen gekanaliseerd in verschillende kerken, ieder met hun eigen ontstaansgeschiedenis. Het eigen accent werd vaak identiteitskenmerk en leidde daarmee toch tot eenzijdigheid. De katholiciteit van de kerk bleef beleden, maar de feitelijke situatie van kerkelijk Nederland is er mee in strijd.

Zoeken naar eenheid vanuit de volheid van Christus

Christus bidt in het hogepriesterlijk gebed om de eenheid van de zijnen. Hij verbindt die met de eenheid van Vader en Zoon: 'opdat zij allen één zijn, gelijk Gij, Vader, in Mij en Ik in U, dat ook zij in Ons zijn'. Daarmee wijst onze Here ons niet alleen de opdracht tot eenheid maar ook de weg ernaar toe. Eenheid begint bij het samen concentreren op

Joh.17:21

Hem die Eén is en die ons doet delen in zijn volheid. Hoe meer we ons laten doordringen van Hem, hoe minder we ons laten sturen door onze eenzijdigheden en grenzen die door ons mensen zelf zijn gemaakt. Hoe afhankelijker we ons opstellen, hoe meer we mogen ervaren dat we beperkt zijn. Dit proces is niet maakbaar, maar kan alleen ontvangen worden in de weg van het gebed, waarop onze Heiland ons in het hogepriesterlijk gebed ook voorgaat.

Zoals al gezegd, de grens die Christus stelt is die van de waarheid van zijn evangelie. We ontvangen dankbaar de gereformeerde belijdenis (de drie Formulieren van Eenheid) als de verwoording van die waarheid. De leer van deze belijdenis geeft ons de grenzen aan bij het werken aan kerkelijke eenheid: met ieder die deze belijdenis vasthoudt, willen we samen groeien in de volheid van Christus.

Een eerlijk gesprek over de breedte van deze belijdenis zal het plaatselijk werken aan eenheid stimuleren. De vraag is dan wel: erkennen we dat we elkaar nodig hebben om de gegeven katholiciteit van de kerk vorm te geven? Willen we van elkaar leren? Durven we eigen beperktheden onder ogen te zien? Staan we ervoor open om te ontvangen wat de ander bewaard heeft uit de schat van de kerk van alle eeuwen? Geloven we dat ons eigen gereformeerd zijn altijd weer ge-re-formeerd moet worden en dus nooit stil mag staan?

Offerbereidheid, nuchterheid en concreetheid

Op de weg naar eenheid zullen offers gebracht moeten worden. Er wordt van ons gevraagd de wachtposten op te geven bij grenzen die we zelf gesteld hebben en die niet door Christus zijn gelegd. Uniformiteit waar wij ons veilig bij voelen kan opengebrouwen moeten worden.

De eenheid in de waarheid is die offers waard, maar we mogen elkaar toestemmen dat het brengen van die offers niet eenvoudig is. Daarin mogen we geduld hebben met elkaar en bijbels nuchter zijn. Zoals de Here ons aanvaard heeft, mogen wij elkaar met onze zwakheden en gebreken aanvaarden. Laat het dan ook wel als zwakheid en menselijk gebrek beleden worden wanneer de doorwerking van de katholiciteit en de eenheid van de kerk door ons belemmerd wordt.

Rom. 15:7

Het spreken over katholiciteit mag niet gebruikt worden om de noodzaak van kerkelijke eenheid juist te ontkennen. De belijdenis van de katholiciteit geeft geen vrijbrief voor het naast elkaar laten bestaan van vele kerken, omdat die kerken samen ook de ene katholieke kerk vormen. Katholiciteit èn eenheid zijn eigenschappen die Christus zijn kerk geeft met de opdracht er concreet vorm aan te geven in één kerk.

Gebrokenheid en perspectief

De belijdenis van de katholiciteit van de kerk is een geloofsuitspraak. We belijden wat we niet zien. We belijden het midden in een gebroken wereld. Ook de werkelijkheid van Christus' kerk is die van de gebrokenheid. Dat is concreet merkbaar hoe moeizaam gesprekken over kerkelijke eenheid kunnen verlopen. Plaatselijke kerken kunnen hierdoor ook vermoeid raken in het samen spreken over eenheid. Deze gebrokenheid wordt niet zomaar door onze gedrevenheid of onze vele gesprekken teniet gedaan. Die gebrokenheid maakt ons biddend om de genade van Hem om wiens volheid we diep verlegen zijn en doet ons uitzien naar de dag waarop Hij alles met zijn volheid zal vervullen.

Ef. 4:10

Tegelijk vertrouwen we dat Hij in deze gebroken wereld zijn weg gaat, ondanks ons en ook –wonder van genade! – door ons. We mogen iets van zijn werk herkennen in ons werken aan eenheid. Op allerlei niveaus hebben velen ervaren hoe stimulerend het is om het gesprek open in te gaan. De feitelijke ontmoeting, in vergaderingen maar zeker ook in de zondagse erediensten, laat vaak de geestelijke eenheid ervaren en verdiepen. Plaatselijke samenwerking en kanselruil is op veel plaatsen gezegend. Het ervaren van de eenheid in geloven overwint vaak aanvankelijke weerstand of scepsis. In dat menselijk werken – gebrekkig en met zonde - herkennen we het werk van God de

Heilige Geest die ons de volheid uitdeelt van de Drie-enige. We verlangen ernaar dat die volheid steeds meer onze kerken vervult en bidden om een zegen op het werken aan eenheid, in de richting van het perspectief dat de Here ons zelf geeft: één kudde, één Herder.

Joh. 10:16

Suggesties voor gesprekken in de eigen kerkenraad en met andere gereformeerde kerken.

Deputaten hopen dat de handreiking 'Katholiciteit en Eenheid' aanleiding zal zijn voor gesprekken in kerkenraden en tussen kerkenraden van CGK- en GKv-gemeenten. Daarbij kunt u – desgewenst – gebruik maken van de onderstaande gesprekspunten.

- 1 Omschrijf voor u zelf en/of met elkaar wat de katholiciteit van de kerk betekent.
- 2 Pas het vervolgens toe op uw eigen gemeente. Maak de volgende zinnen af:
 - a Als ik vanuit de belijdenis van de katholiciteit van de kerk naar onze gemeente kijk, herken ik die belijdenis in de volgende dingen:
 - b Ik zie dan spanning op de volgende punten:
- 3 . Katholiciteit en eenzijdigheid staan op gespannen voet met elkaar.
 - a Welke eenzijdigheden ziet u in uw eigen gemeente en in uw kerkverband?
 - b Welke eenzijdigheden ziet u in de andere gemeente en dat kerkverband?
- 4 Katholiciteit betekent ook het willen delen met elkaar van verschillende accenten in de gereformeerde geloofsbeleving.
 - a Welke elementen van de gereformeerde geloofsbeleving heeft uw gemeente sterk bewaard en zijn het waard om te delen met de andere gemeente?
 - b Welke elementen ziet u bij de andere gemeente die het waard zijn om in uw gemeente meer accent te krijgen?
- 5 De katholiciteit van de kerk is verbonden met de volheid van Christus. Wat ziet u van het werk van Christus in de andere gemeente?
- 6 Bezinning op de katholiciteit van de kerk kan bijdragen aan het zoeken naar eenheid.

Wat is voor u persoonlijk de winst van het nadenken over eenheid vanuit de invalshoek van de katholiciteit?

In welke opzichten is uw kijk op uw gemeente en op de andere gemeente hierdoor gewijzigd?

2 Tekst van de aanbiedingsbrief

Bunschoten-Spakenburg, maart 2010

Aan alle christelijke gereformeerde en gereformeerde kerkenraden,

Zeer geachte broeders,

In opdracht van de generale synodes van onze kerken hebben wij ons beziggehouden met de vraag, hoe wij invulling kunnen geven aan het voluit stimuleren en faciliteren van de samsprekingen tussen onze plaatselijke gemeenten.

Op veel plaatsen heeft de gezamenlijke verklaring over de toe-eigening des heils, die in het verleden is aanvaard door onze generale synodes, gediend om het gesprek op gang te helpen en te houden.

Toch menen wij dat er meer te doen is. In een aanzienlijk aantal plaatsen is het gesprek tussen de Christelijke Gereformeerde Kerk en de Gereformeerde Kerk (vrijgemaakt) nog niet op gang gekomen. Soms is dat gesprek – of de aanzet daartoe – er wel geweest, soms ook niet. Wij betreuren dit, temeer omdat er tussen onze beide kerkverbanden een onderlinge

herkenning en erkenning is gegroeid. Op grond van ons gezamenlijk staan op de basis van de Heilige Schriften, zoals die nagesproken worden in de gereformeerde belijdenisgeschriften, zou er op zijn minst een goede onderlinge verstandhouding mogen zijn, uitkomend in onderlinge gesprekken over de eenheid waar onze Here in zijn gebed om vraagt (Joh 17:21).

In onze samensprekingen hebben wij ons bezonnen op een manier om gesprekken weer op gang te krijgen, dan wel te initiëren. Wij menen met bijgaande gespreksnota "Katholiciteit en eenheid" u te dienen met een handreiking voor plaatselijke gesprekken, en bieden daarom met vreugde deze nota aan. Wij doen dat met de vraag deze nota eerst in uw eigen vergaderingen te bespreken, zo enigszins mogelijk nog in april. En vervolgens daarover het gesprek te zoeken met de andere kerkenraad op uw grondgebied.

In het licht van onze opdracht tot het voluit stimuleren en faciliteren van het plaatselijk gesprek zullen wij u – als uit onze gegevens duidelijk is dat er tussen u en de zusterkerk ter plaatse nog geen gesprekken (meer) plaatsvinden – binnenkort telefonisch benaderen over deze brief. Dan zullen wij u als kerkenraden vragen een gezamenlijk gesprek aan te gaan met een tweemansdelegatie uit onze beide deputaatschappen over deze gespreksnota.

Wij hopen en bidden dat dit schrijven met de bijlage de ontmoeting en het gesprek tussen de plaatselijke kerken zal stimuleren, dat er in geestelijk opzicht eenheid mag worden gevonden. En dat die eenheid ook gestalte krijgt in een plaatselijk nauwer samenleven van onze kerken. Ondertussen wensen we u van harte Gods zegen toe bij het leiden van de gemeente die Hij aan uw zorgen heeft toevertrouwd.

Deputaten Eenheid van de
Gereformeerde belijders
van de Christelijke Gereformeerde Kerken,

Ds. W. van 't Spijker, voorzitter

Ds. J.L. de Jong, secretaris
Deputaten Kerkelijke Eenheid
van de Gereformeerde Kerken
(vrijgemaakt),

Ds. A.J. van Zuijlekom, voorzitter sectie I

Ds. A.J. Minnema, secretaris sectie I

Uitnodiging Nationale Synode (met 3 bijlagen)

Doorn, 17 juni 2010

Gereformeerde Kerken vrijgemaakt
Burg. Vos de Waelstraat 2
8011 AT ZWOLLE

Geliefden in de Here Jezus Christus,

Met deze aan de Bijbel ontleende aanspraak richten wij als stuurgroep Nationale Synode ons opnieuw tot u. In oktober 2009 heeft u een eerste bericht ontvangen over onze plannen om een Nationale Synode te organiseren voor alle kerken en geloofsgemeenschappen die behoren tot de protestantse traditie in Nederland. Bijna 400 jaar na de laatste Nationale Synode (Dordrecht 1618/1619) zal D.V. in december van dit jaar in dezelfde stad Dordrecht deze bijeenkomst plaatsvinden. Het betreft een 'synode' met een tweeledig doel, zowel naar binnen als naar buiten gericht. In de bijgevoegde notitie 'Nationale Synode / Protestants Forum' vindt u een uitwerking van de aard, doelstelling en achtergrond van de Nationale Synode (* bijlage 1).

Beweging naar binnen

In onze eerste brief aan u hebben wij reeds aangegeven dat deze Nationale Synode het karakter van een protestants forum zal hebben: een bijeenkomst van christenen die met elkaar spreken over het Evangelie dat hen bindt, en de boodschap die daar voor onze samenleving vanuitgaat. De Nationale Synode 2010 is geen besluitvormend orgaan, geen vergadering waar afgevaardigden met mandaat vanuit het eigen kerkgenootschap bijeen zijn om beslissingen over kerkelijke zaken te nemen. Het gaat erom dat wij als christenen uit de protestantse kerken/geloofsgemeenschappen die in de loop der jaren ernstig verdeeld zijn geraakt, elkaar ten aanzien van ons geloof in de ogen en in het hart kijken. Wij willen samen eerbiedig luisteren naar het gebed van Jezus Christus om eenheid in Johannes 17: '...opdat de wereld gelooft', Wat de Nationale Synode beoogt, is om dwars door de verdeeldheid van het protestantisme heen te zoeken naar wat ons samenbindt. Verschillen tussen kerken en verscheidenheid in geloofsbeleving vormen een reëel gegeven, maar de roeping om samen de éne Herder te volgen gaat daarbovenuit. Onze tijd vraagt om een bijzondere concentratie op dat laatste.

Een geloofsgetuigenis

De ter voorbereiding op de Nationale Synode-2010 opgestelde Credo-tekst (* bijlage 2) is via een aantal 'sleutelfiguren' op het grondvlak van de kerken terechtgekomen, en heeft ook in de kerkelijke pers veel pennen in beweging gebracht. Het is als tijdsdocument een spontaan en hartelijk geloofsgetuigenis - dus onvolledig - en niet een kerkelijk belijdenisgeschrift. De Credo-tekst werd een 'groei-tekst' genoemd: een tekst die mensen wil stimuleren hun eigen geloof onder woorden te brengen, aanvullingen of bijstellingen te geven, kritische noten te plaatsen of hun vreugde en enthousiasme te uiten. Op deze wijze is rondom de Credo-tekst een 'wolk van getuigenissen' gegroeid, vanuit de volle breedte van de protestantse kerken en geloofsgemeenschappen in Nederland. Samen geven de reacties een beeld van wat leeft onder de protestantse kerkleden in ons land. Het heeft ons ontroerd hoeveel mensen bereid waren op te schrijven wat het geloof in de Levende God voor hen betekent. De stuurgroep heeft honderden pagina's aan reacties verwerkt (die op de website www.nationalesynode.nl

gezet worden), en het resultaat daarvan neergelegd in het document 'De oogst van het grondvlak' (* bijlage 3).

Beweging naar buiten

Parallel aan de beweging naar binnen kenmerkt de Nationale Synode zich door een beweging naar buiten, gericht op het publieke domein. 'Vanwege de nood der tijden' (Calvijn). Het is ons verlangen om aan onze Nederlandse samenleving een statement (getuigenis) af te geven vanuit het hart van ons geloof, om bemoediging en perspectief te bieden. Deze boodschap zal worden aangeboden aan een belangrijk publiek persoon. Wij zijn als gezamenlijke christenheid in ons land bewogen over de geestelijke zoektocht van onze samenleving, die steeds meer is losgeraakt van haar christelijke erfenis. Wij staan daar niet buiten, maar 'wij weten dat tot nu toe de hele schepping in al haar delen zucht en in barensnood is' (Rom. 8). In dit 'wij weten' ligt tevens onze roeping om in onze samenleving met het christelijk getuigenis present te zijn. We doen dat in het vertrouwen dat ook als wij het niet allemaal zo precies weten, de Geest ons in onze zwakheid te hulp komt (Rom. 8). Het is deze Geest die ons aan elkaar geeft om samen met alle heiligen te verstaan waar het op aankomt (Ef. 3).

Samengevat beoogt de komende Nationale Synode als samenkomst van christenen vanuit de hele breedte van de protestantse traditie in Nederland in concreto dus tweeërlei: het bevorderen van het onderlinge geloofsgesprek en het aanbieden van een boodschap aan onze samenleving (via een representatief persoon).

De uitnodiging

Aan de Nationale Synode zullen, afgezien van de publiek toegankelijke openings- en slotviering, ruim 500 mensen deelnemen (kerkelijke vertegenwoordigers, sleutelfiguren en contactpersonen, jongeren). Graag nodigen wij als stuurgroep u uit om op de Nationale Synode te Dordrecht aanwezig te zijn.

Het wordt een tweedaagse bijeenkomst van vrijdag 10 december tot zaterdagmiddag 11 december te Dordrecht. Net zoals in 1618-1619 het geval was, zullen de deelnemers voor de nacht worden ondergebracht bij particuliere gastadressen in Dordrecht en omgeving. Voor de facilitering hiervan heeft het Reformatie Instituut Dordrecht zich garant gesteld. Hopelijk wilt u een delegatie uit uw kerk samenstellen van 25 personen. Dit hoeven niet per sé landelijke bestuurders te zijn. U kunt de delegatie samenstellen naar eigen goeddunken, het gaat immers niet om een besluitvormende bijeenkomst. Ons verzoek is dat u in uw delegaties wel enige diversiteit aanbrengt qua leeftijd, regio en geslacht, ook hechten wij zeer aan de bijdrage van jongeren in ons midden. Wij hopen dat u mensen afvaardigt die - ieder op zijn of haar wijze - in staat zijn om bij te dragen aan het geloofsgesprek onder de titel 'Hoor wat mij God deed ondervinden, wat Hij gedaan heeft aan mijn geest' (Ps. 66).

Mogen wij u vriendelijk vragen ons voor uiterlijk 30 september a.s. schriftelijk of per mail te berichten of u bereid bent een delegatie samen te stellen, en aan te geven wie dat zijn?

De deelnemers van uw delegatie kunnen zich [tot uiterlijk 30 oktober aanmelden via info\(@\)nationalesynode.nl](mailto:info@nationalesynode.nl). We zouden het zeer op prijs stellen wanneer iedere kerk/geloofsgemeenschap die een delegatie samenstelt ook bereid is om aan de kosten van deze bijeenkomst bij te dragen, voor zover dat mogelijk is. Voor onderdak en maaltijden wordt verder door de organisatie zelf gezorgd, Wij gaan ervan uit dat u zelf de reiskosten van de delegatie voor uw rekening neemt.

Tenslotte

In de Nationale Synode willen we samen nadenken wat we in ons sterk geseculariseerde land voor elkaar als kerken *en* geloofsgemeenschappen kunnen betekenen. Dat willen we niet

eenmalig doen. We hopen dat onze God ons de mogelijkheden geeft om op weg naar de herdenking in 2019 van 400 jaar Nationale Synode van Dordrecht (1618-1619) elkaar als protestants forum vaker te ontmoeten. De stuurgroep meent dat wij elkaar als christenen vandaag hard nodig hebben, en voelt zich daarin gesteund door het grondvlak van alle kerken en geloofsgemeenschappen. We bidden dat de Nationale Synode een nadrukkelijk teken van hoop mag zijn te midden van onze samenleving. Wilt u dit gebed met ons mee dragen, en in uw voorbede plaats geven aan de woorden die Christus in Johannes 17 tot ons allen spreekt?

Verbonden in de opdracht van de Opgestane,
namens de stuurgroep,

Ds. G. de Fijter, voorzitter

Dr. J.M. van 't Kruis, secretaris

Stuurgroep Nationale Synode

Ds. G. de Fijter, Protestantse Kerk in Nedertand

Prof.dr. B. Kamphuis, Gereformeerde Kerken (Vrijgemaakt)

Drs. I.A. Kole, Gereformeerde Gemeenten

Dr. J.M. van 't Kruis, Protestantse Kerk in Nederland

Dr. E.P. Meijering, Remonstrantse Broederschap

Prof.dr. H.G.L. Peels, Christelijke Gereformeerde Kerken

Ds. P. Sleebos, Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten

Secretaris:

Dr. J.M. van 't Kruis - Sterkenburgerlaan 45 - 3941 BC Doorn

Bankreknr. van de stichting:

102442738

IBAN nummer

NL37 RABO 0102 4427 38

Drie bijlagen ter informatie

Nationale Synode I Protestants Forum

Voorgeschiedenis

In augustus 2008 deed ds. G. de Fijter, de toenmalige preses van de Protestantse Kerk in Nederland, in het Centraal Weekblad de oproep om te komen tot een 'nationale synode'. Hierachter lag het diepe verlangen om als protestantse kerken in ons land niet steeds gescheiden maar meer gezamenlijk te mogen spreken vanuit het evangelie van Jezus Christus. Deze oproep kreeg van vele (kerkelijke) zijden een positieve respons. Het moderamen van de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland ondersteunde dit plan, en benadrukte dat een 'nationale synode' alleen dan kans van slagen heeft, wanneer dit initiatief mede gedragen en ontwikkeld wordt door zoveel mogelijk protestantse kerken en geloofsgemeenschappen in Nederland. In april 2009 werd een stuurgroep gevormd, waarin vertegenwoordigers van verschillende kerken op persoonlijke titel zitting hebben.

De stuurgroep bestaat uit de volgende personen:

Ds. G. de Fijter, Protestantse Kerk in Nederland

Ds. S. Freytag, Protestantse Kerk in Nederland
 Prof. dr. B. Kamphuis, Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt
 Drs. LA. Kole, Gereformeerde Gemeenten
 Dr. J.M. van 't Kruis, Protestantse Kerk in Nederland
 Dr. E.P. Meijering, Remonstrantse Broederschap
 Prof.dr. H.G.L. Peels, Christelijke Gereformeerde Kerken
 Ds. P. Sleebos, Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten

Werkwijze en route

Hoe kunnen wij als kerken, die op velerlei wijzen en om verschillende oorzaken van elkaar gescheiden zijn geraakt, komen tot een gezamenlijk getuigenis aangaande Jezus Christus naar onze samenleving? Wat zou in een 'nationale synode' ons ondanks alle verschillen kunnen samenbinden? In de bezinning op deze kernvraag heeft de stuurgroep eerst een poging ondernomen zelf een vorm van getuigenis op te stellen, om op dit moment te verwoorden wat ons geestelijk draagt en hoop geeft. Resultaat van deze bezinning was de zogenaamde Credo-tekst (zie www.nationalesynode.nl). Daarna werd de volgende route gepland:

- a oktober 2009: presentatie van het plan aan de pers; opzetten van een website
- b december 2009: breed uitzetten van de Credo-tekst in de kerken
- c januari-maart 2010: verzamelen reacties op de Credo-tekst
- d april-mei 2010: verwerking van de reacties; nadere uitwerking van de Nationale Synode
- e juni 2010: officiële uitnodiging van kerken en geloofsgemeenschappen
- f najaar 2010: concrete invulling details Nationale Synode
- g december 2010: de eerste Nationale Synode / Protestants Forum, in Dordrecht

Functie van de Credo-tekst

De Credo-tekst werd eind 2009 via enkele tientallen tussenpersonen ('sleutelfiguren') uitgezet op het grondvlak van de protestantse kerken en geloofsgemeenschappen in Nederland. De tekst kwam terecht bij honderden protestantse christenen van verschillende leeftijd, woonplaats/provincie, beroep, geslacht. Het verzoek was om een persoonlijke reactie op de Credo-tekst te geven. De Credo-tekst is als tijdsdocument een spontaan en hartelijk geloofsgetuigenis - dus onvolledig - en niet een (kerkelijk) belijdenisgeschrift. Het gaat om een 'groei-tekst': een tekst die mensen wil stimuleren hun eigen geloof onder woorden te brengen, aanvullingen of bijstellingen te geven, kritische noten te plaatsen of hun vreugde en enthousiasme te uiten. Op deze wijze is rondom de Credo-tekst een 'wolk van getuigenissen' gegroeid, vanuit de volle breedte van de protestantse kerken in Nederland. Tezamen geven zij een beeld van wat leeft onder de protestantse kerkleden in ons land. De Credo-tekst zelf heeft slechts de voorlopige functie om voor deze beweging onder christenen katalysator te zijn, en is geen theologische of kerkelijke tekst waaraan verder geschaafd zal worden.

In het document 'De oogst van het grondvlak' wordt een dwarsdoorsnee van alle reacties op de Credo-tekst geboden. Dit document is gevoegd bij de officiële uitnodiging aan de kerken en geloofsgemeenschappen om in december 2010 aanwezig te zijn in de Nationale Synode. 'De oogst van het grondvlak' vormt een getuigenis van christenen uit onze zo verdeelde protestantse traditie aan elkaar en aan de samenleving. Niet als een alles samenvattende geloofsleer, maar als een woord dat appelleert, troost biedt en perspectief geeft.

Het doel van de 'Nationale Synode'

Het is het streven van de stuurgroep om op weg naar 2018/2019, vierhonderd jaar na de Nationale Synode van Dordrecht, viermaal een 'nationale synode' van protestantse kerken en geloofsgemeenschappen in Nederland te houden (2010, 2013, 2016, 2019). In de eeuwen die volgden op de Reformatie is de kerk in ons land om diverse oorzaken zeer verdeeld geraakt.

Anno 2010, nu veel Nederlanders niet of nog maar weinig weten van het christelijk geloof, doet deze verdeeldheid grote afbreuk aan het getuigenis van het evangelie. Tegelijk ontdekken christenen op het grondvlak van de kerken steeds meer dat dwars door de verdeeldheid heen er zoveel is dat ons samenbindt: de eenheid in het hoofd Jezus Christus. Kerkelijke verscheidenheid is momenteel een feit, maar in het licht van de bijbelse boodschap dat de Herder maar één kudde heeft, is onze onderlinge verdeeldheid beschamend.

Tegen deze achtergrond gezien heeft de Nationale Synode een tweeledig doel, en is daarbij zowel naar buiten als naar binnen gericht. Ten eerste wil deze 'synode' stem geven aan het gezamenlijk getuigenis van de volle breedte van protestantse christenen in Nederland. In de Nationale Synode richten de kerken ondanks hun onderlinge verschillen zich samen tot onze samenleving met één boodschap, die vanuit de centrale betekenis van Jezus Christus voor ons geloof en leven, bemoediging en perspectief wil bieden. Ten tweede wil deze 'synode' stem geven aan het groeiend besef van eenheid temidden van de verscheidenheid. Protestantse christenen en kerken worden aangemoedigd meer naast elkaar te gaan staan, te zoeken naar wat bindt en te slechten wat scheidt. Verschillen tussen kerken en verscheidenheid in geloofsbeleving vormen een reëel gegeven, maar de roeping om samen de éne Herder te volgen gaat daarboven uit. Onze tijd vraagt om een bijzondere concentratie op dat laatste.

In concreto beoogt de komende Nationale Synode als samenkomst van enkele honderden christenen vanuit de breedte van de protestantse traditie in Nederland tweeërlei: het aanbieden van een boodschap aan onze samenleving (via een representatief persoon), en het bevorderen van het onderlinge geloofsgesprek.

Voor wie?

De Nationale Synode is bestemd voor alle kerkgenootschappen en geloofsgemeenschappen die op de een of andere manier hun wortels hebben in de Reformatie. Op drie niveau's gaan de uitnodigingen uit:

- 1 naar hen die in de eigen kerkgemeenschap bestuurlijke verantwoordelijkheid dragen;
- 2 naar gemeenteleden op het grondvlak van de kerken; hierbij gaat het dan met name plaats om de zogenaamde sleutelfiguren en contactpersonen: zij die de Credo-tekst hebben uitgezet in hun kerk en zij die op de Credo-tekst hebben gereageerd;
- 3 naar vertegenwoordigers van christelijke en kerkelijke verenigingen van jongeren. In totaal wordt gerekend op 500 à 600 officiële deelnemers aan de Nationale Synode. Daarbij zullen ook enkele vertegenwoordigers van niet-protestantse kerken als waarnemer aanwezig zijn. De bijeenkomst zal op twee dagen plaatsvinden, van vrijdagmiddag tot zaterdagmiddag. De deelnemers aan de Synode zullen zoveel als mogelijk is voor de nacht worden ondergebracht bij gastgezinnen in Dordrecht en omgeving, zoals ook in 1618/1619 gebeurde. De openingsviering en de slotviering zijn publiek toegankelijk (de Grote Kerk in Dordrecht biedt plaats aan ruim 1.200 personen).

Kanttekeningen bij 'Nationale Synode / Protestants Forum'

Voor de beoogde bijeenkomst op D.V. 10 en 11 december 2010 in Dordrecht heeft de stuurgroep de benaming 'Nationale Synode / Protestants Forum' gekozen. Met de naam en de plaats wordt verwezen naar de vergaderingen van de eerste nationale synoden van Dordrecht in 1578 en in 1618-1619. Deze vergaderingen markeerden een aantal belangrijke mijlpalen in de geschiedenis van het Nederlands protestantisme. Door te kiezen voor deze benaming geeft de stuurgroep aan dat zij verlangt naar een bijeenkomst die opnieuw een mijlpaal zou kunnen worden voor kerk en christenen in Nederland. De stuurgroep realiseert zich dat de benaming 'synode' voor een deel van de protestanten in Nederland minder aansprekend is, omdat daar de nadruk ligt op de plaatselijke gemeente, of omdat men van

mening is dat bij genoemde synoden bepaalde bijbelse aspecten onvoldoende aan de orde zijn geweest (zoals bijv. de geestesgaven).

Toch kan deze benaming in de brede zin van het woord (synode betekent letterlijk: samenkomst) een goede dienst bewijzen: de aanduiding van een bijeenkomst van christenen uit allerlei kerken en geloofsgemeenschappen. Vandaar ook de toevoeging: protestants forum. De stuurgroep hoopt en bidt, dat het niet zal gaan om 'zomaar' een bijeenkomst, met alle vrijblijvendheid vandien. De Nationale Synode beoogt een aanzet te geven tot vernieuwing en verdieping van het geloofsgetuigenis van het protestantisme in ons land, en de onderlinge herkenning. Het gaat erom met elkaar de ernst te in te zien van het feit dat *het belijden van het christelijke geloof niet meer vanzelfsprekend is* in Nederland. Tegelijk verwacht de stuurgroep, dat waar volgelingen van Jezus Christus met elkaar in gebed gaan en het gesprek aangaan over het diepste dat hun geschonken is, namelijk Gods genadegave in Christus, er vernieuwing mogelijk is.

We moeten eerlijk constateren dat er veel is dat de weg van eenheid in Christus (Joh. 17:21 v.) blokkeert nog voor het geloofsgesprek goed en wel wordt aangegaan. De kerkelijke verdeeldheid in ons land heeft allerlei oorzaken, die vaak liggen op het terrein van het verstaan van de Bijbel. De verschillen zijn in de loop der tijd uitgekristalliseerd in verschillende manieren van kerk zijn. Ze betreffen niet alleen de geloofsleer, maar ook het verstaan van het sacrament van de doop, de christologie, de pneumatologie, de ecclesiologie en de eschatologie. Deze verschillen worden veelal gezien als onoverbrugbaar, al is er hier en daar ook sprake van toenadering tussen verschillende kerken. Het initiatief om te komen tot een Nationale Synode beoogt niet om de verschillen die er zijn te verdoezelen of ze als niet langer relevant te verklaren. Wel willen we met ons initiatief duidelijk maken, dat de verdeeldheid ons verdriet doet en een belemmering vormt voor het getuigenis van het Evangelie in de samenleving.

De Reformatie waarop alle protestantse kerken en geloofsgemeenschappen in Nederland teruggaan, kan een vrijheidsbeweging worden genoemd. Vrij van de tirannie van een kerk die in de tijd van de 16 eeuw ver was afgedwaald van haar oorsprong. Vrij van een opgelegde geestelijke last: wij zijn niet aan onze eigen goede wil en goede daden onderworpen, maar wij zijn door Christus vrijgekocht, een genade die we in het geloof ontvangen. De belijdenisgeschriften die ten tijde van de Reformatie zijn ontstaan wilden de vrijheid door Gods genade in Jezus Christus uitleggen en zo doorgeven aan het nageslacht. Hoe hebben we echter deze vrijheid beleefd en vertaald? Soms lijkt het erop dat wij binnen de diverse denominaties zozeer hechten aan de eigen dogmatische formuleringen en theologische overtuigingen, dat er voor de diepgang en de breedte van Gods openbaring in Christus maar weinig oog is. Het gevolg daarvan is dat wij dan ook weinig oog meer hebben voor de ander, in een andere kerkelijke traditie. Het eigen gelijk wordt dan al snel de meetlat waarmee we de ander de maat nemen. De Nationale Synode wil daarom met name het onderlinge gesprek over ons toebehoren aan Jezus Christus bevorderen. Naar bijbels getuigenis wil de Heilige Geest ons met Hem en daardoor ook met elkaar verbinden. De waarheid die wij belijden is allereerst een Persoon: Jezus Christus! Van cruciale betekenis is dan de liefde, die van Hem naar ons uitgaat en ons aan elkaar bindt.

Als wij de blik op onze samenleving richten, zien we bij zoveel mensen rondom ons geestelijke stuurloosheid en eenzaamheid. Zouden we werkelijk onderling zo verdeeld zijn geraakt, dat we geen boodschap hebben aan en voor deze samenleving? We beseffen dat deze vraag raakt aan ons bestaansrecht.

De neiging bestaat om de notie van 'eenheid' onder christenen al snel te vertalen in de zin van institutionele eenheid. De erkenning van de eenheid in Christus roept immers vanzelf de vraag op naar organisatorische en institutionele eenheid. Hoewel deze vraag voortdurend een rol zal (en moet!) blijven spelen, richten wij ons met de Nationale Synode in Dordrecht echter niet zozeer daarop, maar op de eenheid die gegeven is in Jezus Christus, en op de onderlinge ontmoeting waartoe die eenheid uitnodigt. Wij hopen dat die onderlinge ontmoeting ons ook zal helpen om opnieuw een taal te leren, waarmee we elkaar verstaan en de samenleving kunnen aanspreken. Dat zal ons helpen om ook in onze tijd aan de huidige

generatie door te kunnen geven wat de christelijke kerk van alle eeuwen heeft beleden, namelijk dat Jezus Christus de Weg, de Waarheid en het Leven is (Joh. 14:6).

Wij geloven in de levende God: Vader, Zoon en Heilige Geest

God de Vader

Hij, de Schepper en de oorsprong van alle leven,
heeft ons de aarde toevertrouwd
om die te beheren en behoeden.
Ons heeft Hij ervoor bestemd
met Hem en onze medemens te leven
in trouw, in liefde en in vrede.
Maar waar wij God vergeten en verlaten
- dat doen we al sinds mensenheugenis -
verliezen we de zin van ons bestaan.
Daar maakt het kwaad zich breed,
in liefdeloosheid, ontrouw en geweld:
een wereld die gedoemd is in het oordeel te vergaan.
Toch blijft God trouw aan wat Hij schiepte!
Dat spoort ons aan naast anderen te gaan staan,
in al hun moeiten klein of groot.
Aan zijn zorgende hand vertrouwen we ons toe,
zowel tijdens ons leven als in het moment van onze dood.

Jezus Christus

God is de Levende, die we werkelijk kennen mogen
door zijn Zoon Jezus Christus, geboren uit Israël,
in wie wij Gods verborgen hartklop horen.
Jezus is de rechtvaardige, die de wil van God heeft gedaan
en ons deze wil heeft voorgeleefd .
Hij heeft onze schuld op zich genomen en gedragen,
aan het kruis van Golgotha ons weer met God verzoend.
Zijn graf was niet het einde: Hij is opgestaan!
Daarom heeft voor ons de dood niet meer het laatste woord.

Sinds Pasen klinkt het evangelie voort,
het woord van omkeer tot nieuw leven.
Het verkondigt ons Gods vrede die het verstand te boven gaat.
Geen mens is meer een hopeloos geval
want in de muur van dood en schuld,
heeft Jezus een deur geopend
naar de Vader en elkaar.
Naar Hem zien we verlangend uit:
Kom, Heer Jezus, kom!

De Heilige Geest

Met Pinksteren is de Heilige Geest uitgestort.
Hij kwam en hij komt met een regen van gaven.
Hij opent ons oog en ons hart voor Jezus
en maakt voor Hem plaats in ons leven.
De getuigenissen van profeten en apostelen,
doorademd van de Geest,
leren ons te gaan in Jezus' spoor
om met vallen en opstaan

een leven te leven door Gods genade.
 Dat brengt ons bij onze naaste
 om helper te zijn waar geen helper is,
 te bidden waar mensen verstomd zijn
 en te spreken voor wie monddood zijn gemaakt.

De vreugde van dit evangelie bindt ons samen,
 wij horen bij elkaar en zijn aan elkaar gegeven
 in het ene lichaam van Christus, zijn kerk.
 Het doet ons pijn dat die eenheid in Christus
 onder ons zo gebroken is, onzichtbaar haast.
 Daar kunnen we niet in berusten,
 want de goede Herder heeft één kudde.
 In ons land groeit de gemeenschap van hen
 die komend uit de wereldwijde christenheid,
 aan hun geloof enthousiast uiting geven.
 Samen willen we kerk zijn in Nederland
 en elkaar bemoedigen in geloof, hoop en liefde.
 Wij bidden dat hiervan een sprake mag uitgaan
 naar allen met wie we in gesprek zijn,
 ook met hen die een andere godsdienst belijden.
 Zo zijn we onderweg naar de dag
 dat Jezus Christus terugkomt.
 Dan zal God alle kwaad tenietdoen,
 zijn vrede en gerechtigheid ons schenken:
 een nieuwe hemel en een nieuwe aarde.

De oogst van het grondvlak

In de aanloop naar de Nationale Synode heeft de stuurgroep een Credo-tekst geschreven, die eind 2009 via enkele tientallen tussenpersonen ('sleutelfiguren') is uitgezet op het grondvlak van de protestantse kerken en geloofsgemeenschappen in Nederland. De tekst kwam terecht bij honderden protestantse christenen van verschillende leeftijd, woonplaats/provincie, beroep, geslacht. Het verzoek was om een persoonlijke reactie op de Credo-tekst te geven. Hierop kwam van alle zijden een positieve respons. In dit document 'de oogst van het grondvlak' wordt een dwarsdoorsnee van de reacties geboden.

De Credo-tekst is als tijdsdocument een spontaan en hartelijk geloofsgetuigenis - dus onvolledig - en niet een (kerkelijk) belijdenisgeschrift. De Credo-tekst werd een groei-tekst genoemd: een tekst die mensen wil stimuleren hun eigen geloof onder woorden te brengen, aanvullingen of bijstellingen te geven, kritische noten te plaatsen of hun vreugde en enthousiasme te uiten. Op deze wijze is rondom de Credo-tekst een 'wolk van getuigenissen' gegroeid, vanuit de volle breedte van de protestantse kerken in Nederland. Tezamen geven zij een beeld van wat leeft onder de protestantse kerkleden in ons land. De Credo-tekst zelf heeft slechts de voorlopige functie om voor deze beweging onder christenen katalysator te zijn, en is geen theologische of kerkelijke tekst waaraan verder geschaafd zal worden. De reacties van het grondvlak worden op de website www.nationalesynode.nl geplaatst.

Rode draad

Als een rode draad loopt door vrijwel alle reacties uit alle kerken en geloofsgemeenschappen heen het grote verlangen naar meer eenheid onder christenen, en de moeite met de kerkelijke verdeeldheid. Ditzelfde verlangen wordt ook gedeeld door hen die kritisch of zelfs afwijzend staan tegenover de Credo-tekst en de idee van een Nationale Synode. Breed wordt erkend dat eenheid onder christenen niet iets bijkomstigs is, niet een ideologisch doel op zich, niet iets dat de kerken door de nood van de ontkerkelijking en de secularisatie moet worden opgedrongen, maar iets dat wezenlijk bij het Evangelie hoort. Te weinig zijn we verontrust, veel te weinig beschaamd, over de versplintering van protestantse kerken in ons land, gelet op het bijbelse spreken over de eenheid van Christus' kudde. Velen zien de kerkelijke verdeeldheid als schuld voor God: 'Wanneer wij elkaar voorbij lopen, verwonden wij het lichaam van Christus'. Tegelijk wordt erkend dat de verdeeldheid soms ook het gevolg is van keuzes die in het verleden op grond van de Bijbel noodzakelijk waren. Waar die keuzes van toen echter vandáag leiden tot het elkaar veroordelen of uit de weg gaan, brengt dit schade aan het christelijk getuigenis naar buiten. Verscheidenheid kan onvermijdelijk zijn en ook verrijken, verdeeldheid breekt alleen maar af. Jezus Christus is de Herder van slechts één kudde, en de kerk is zijn lichaam. Hoe verscheurd de kerk ook is geraakt, in Hem is de kerk één. Ware eenheid berust op de eenheid in deze waarheid. Dit is een fundamenteel belijden en beleven, dat dwars door alle muren tussen kerken en geloofsgemeenschappen heengaat. Bij het verlangen naar eenheid wordt niet in de eerste plaats gedacht aan organisatorische eenheid, maar vooral aan het elkaar herkennen en erkennen als christenen, als leden van het lichaam van Christus, en de bereidheid daaruit consequenties te trekken.

Nieuwe tijd

Steeds meer onderkennen christenen dat de tijden veranderd zijn, en dat dit gevolgen heeft voor het samenleven als kerken en de onderlinge verdeeldheid. De kerk is een kleiner wordende minderheid in ons land, die al meer onder druk komt te staan. Hierdoor worden we teruggeworpen op het eigene, de kern van ons geloof. De tijd vraagt van ons niet om verschillen te accentueren, maar om naast elkaar te gaan staan in het belijden van ons christelijk geloof. De verdeeldheid en het onderlinge wantrouwen doet zoveel afbreuk aan het getuigenis van het Evangelie in ons land. In allerlei verbanden vinden protestantse christenen elkaar om samen te werken, en om hun geloof samen te beleven. Een bemoediging vormt ook de groei van migrantenkerken in ons land, inmiddels met vele honderdduizenden christenen. Zij zijn eraan gewend onbevungen uiting te geven aan hun geloof in het dagelijks leven, in woord en daad. Samen met hen mogen de 'traditionele' kerken en geloofsgemeenschappen in Nederland zich instellen op een positief getuigenis van het Woord van God, en kijken daarbij over de kerkmuren heen. Voor de jongere generatie lijkt de kerkelijke verdeeldheid al meer een gepasseerd station. Wellicht verstaan jongeren anno 2010 intuïtief beter dan de ouderen voorheen het woord van Koopmans: 'De eenheid in Christus gaat aan de eenheid in het geloof vooraf. En de eenheid in het geloof gaat weer vooraf aan de eenheid in organisatie'.

Samen getuigen

Opmerkelijk is dat in veel reacties de liefde voor het Evangelie naar voren komt. Mensen willen graag samen hiervoor staan, en doorgeven wat de waarde van het Evangelie is voor het dagelijks leven. In allerlei reacties komt zelf al een getuigenis naar voren, dat God de levende is, dat Hij regeert, mensenlevens in zijn hand houdt, en dat Hij vandaag de dag onder mensen werkt. Men beseft dat onze samenleving een geestelijk en moreel vacuüm vertoont, en men is ervan overtuigd dat het geloof in Jezus Christus mensen richting en doel geeft. Het stemt dankbaar te lezen hoezeer christenen uit allerlei verbanden zich met het Woord van God in het dagelijks leven willen inzetten voor het heil van mensen rondom hen. Kerkelijke verdeeldheid staat haaks op een open communicatie van het Evangelie naar buiten toe. Christenen vinden elkaar over de kerkmuren heen in de moeite, de uitdaging, en de vreugde om iets van hun geloof anno 2010 in de moderne samenleving door te geven.

De Credo-tekst en de kerkelijke geloofsbelijdenissen

Uit enkele reacties blijkt dat de aard en bedoeling van de Credo-tekst niet door iedereen even goed is begrepen. Sommigen vinden de Credo-tekst te massief en te dogmatisch, alsof het een theologisch doordachte tekst is die op een rij zet wat wij allemaal precies moeten geloven. Anderen vinden de tekst te ethisch gericht, en missen allerlei elementen in de Credo-tekst die in de klassieke geloofsbelijdenissen wel een plek hebben. Waarom niet gewoon het Apostolicum of het Nicaeo-Constantinopolitanum als samenbindende tekst genomen? Toch blijkt uit de reacties van vele anderen dat men waardering heeft voor de poging om een open, hedendaagse tekst - die aansluit bij de grondstructuur van het Apostolicum - te nemen, als een getuigenis in onze moderne samenleving. Sommige zaken zijn in de Credo-tekst korter verwoord dan in de klassieke geloofsbelijdenissen, andere juist breder. Hierin is de Credo-tekst ook open en kwetsbaar. Het is aan iedereen om de oude bewoordingen voor de mensen vandaag in eigentijdse woorden te herhalen en uit te breiden. Daarbij hebben christenen uit verschillende kerken en geloofsgemeenschappen weer eigen wensen en perspectieven. Ook de taal van de Credo-tekst gaf aanleiding tot veel commentaar, variërend van 'fris', 'verrassend', 'hedendaags' tot 'archaïsch', 'onbegrijpelijk' en 'dogmatisch'. Men struikelt over bewoordingen als 'dat hiervan een sprake mag uitgaan' of 'gedoemd om in het oordeel te vergaan', De een vindt de woorden 'in wie wij Gods verborgen hartklop horen' te vaag, de ander vindt ze prachtig.

Wat gemist en wat gewenst wordt

De reacties op de Credo-tekst vertonen een rijke variëteit aan gewenste toevoegingen. Er is nog zoveel meer dat in het christelijk getuigenis vandaag een plaats mag of moet hebben. Een kleine bloemlezing: dat God niet alleen de oorsprong van alle leven maar ook de majestueuze Schepper van alle dingen is; dat het christelijk geloof een gave is, waarachter de liefde van Gods verkiezing ligt; dat de Heilige Geest onze ogen opent voor wie wij zijn ten opzichte van God en wie Jezus Christus is, in de weg van wedergeboorte en bekering; dat het geloof noodzakelijk is voor het eeuwig behoud; dat de mens met God gebroken en door deze schuld het leven verbeurd heeft, de onmisbaarheid van de Bijbel als het Woord van God, het grote belang van het gebed, enz. In de eeuwen na het ontstaan van het Apostolicum heeft de kerk onder leiding van de Geest nog veel meer schatten uit de Schrift gedolven, en die mogen vandaag ook uitgedeeld worden, zo luidt de ondertoon in verschillende reacties.

Christus regeert

Verheugend is het te lezen hoe in veel reacties wordt aangedrongen op een breder, dieper, rijker getuigen over Jezus Christus. Hij is immers Koning en Heer, Hij regeert - heden. Genoemd worden: zijn geboorte uit de maagd Maria, zijn weg in eindeloos liefdevolle overgave voor ons zondaars, het zoenoffer in zijn kruisdood, zijn nederdaling ter helle, zijn hemelvaart en verheerlijking bij God, zijn wederkomst om te oordelen levenden en doden. Verschillende respondenten stellen voor om in de Credo-tekst de woorden dat Christus in de muur van schuld en dood een deur geopend heeft naar de Vader en naar elkaar, aan te vullen in deze zin, dat Jezus Christus dé Deur is. De realiteit van het gekomen Koninkrijk van God mag in het gezamenlijk getuigen vandaag de dag frank en vrij worden uitgesproken. Dit is het kloppend hart van het christelijk geloven en beleven, in verschillende bewoordingen vertaald, dwars door alle kerken van het protestantisme in Nederland heen, anno 2010. In verbondenheid met de kerk van alle eeuwen.

Aan de generale synode van de
Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt
T.a.v. ds. A. de Snoo
Postbus 770
3800 AT AMERSFOORT

Amersfoort, 14 september 2009

RvKIB/67

Broeders en zusters in Christus,

De Raad van Kerken in Nederland heeft dit jaar unaniem de herziening van de statuten en het huishoudelijk reglement vastgesteld. In vervolg daarop heeft het moderamen besloten de herziene statuten ook toe te sturen aan enkele niet-lidkerken, waaronder uw kerkgenootschap, met de uitdrukkelijke en hartelijke uitnodiging lidmaatschap van of associatie met de Raad te overwegen. Als achtergrondinformatie voegen we het jaarverslag over 2008 toe.

In de herziene statuten zijn de bepalingen omtrent lidmaatschap van de Raad niet gewijzigd. Het lidmaatschap staat open voor kerken in de institutionele zin van het woord, die instemmen met de preambule en die voldoen aan de in het Huishoudelijk Reglement gestelde voorwaarden. In de preambule wordt gesproken over kerken die 'de Heer Jezus Christus als God en Heiland belijden overeenkomstig de Schriften, en die er daarom naar streven samen hun gemeenschappelijke roeping te vervullen tot eer van de ene God, Vader, Zoon en Heilige Geest'.

Daarnaast is in de herziene statuten (opnieuw) de mogelijkheid opgenomen op een andere wijze te participeren in de Raad, en wel in de vorm van associatie (artikel 10). De mogelijkheid is gecreëerd voor kerken, kerkelijke gemeenschappen, verbanden daarvan of bewegingen van christenen, die zich verwant weten met de basis en bedoelingen van de Raad en willen deelnemen aan de taak van de Raad op een andere wijze dan middels lidmaatschap.

Voor omschrijving en criteria verwijzen wij naar de betreffende bepaling in statuten en Huishoudelijk Reglement.

Met deze uitnodiging willen wij nader gestalte geven aan de indringende opdracht van de Heer de eenheid onder christenen te zoeken en te bevorderen. Vanzelfsprekend zijn we als moderamen van harte bereid in een gesprek nadere toelichting te geven dan wel overleg te plegen omtrent de verschillende mogelijkheden van participatie in en samenwerking met de Raad.

In afwachting van uw reactie en in verbondenheid met Christus,
met vriendelijke groet,

w.g.

drs. Henk van Hout,
voorzitter.

ds. Klaas van der Kamp,
algemeen secretaris.

bijlage: Statuten en Huishoudelijk Reglement 2009; jaarverslag 2008.

N.B. voor deze stukken verwijzen wij u naar de website van de Raad van Kerken:
www.raadvankerken.nl

Rapport over de werkzaamheden van het Deputatenoverleg Eenheid (DOE) over de periode 2008-2010

1 Inleiding

De DOE-groep is een werkgroep vanuit het Deputaatschap Eenheid van de CGK, het Deputaatschap Kerkelijke Eenheid van de GKv en de Commissie voor Contact en Samenspreking van de NGK. Bij de afvaardiging is door de drie kerkverbanden ook gelet op kerkrechtelijke expertise. De DOE-groep werkt onder verantwoordelijkheid van deze drie deputaatschappen¹, die daarvoor mandaat hebben gekregen van de generale synodes². De DOE-groep voert overleg, adviseert en ontwikkelt regelgeving met het oog op diverse vormen van plaatselijke eenheid, met als doel:

- a versterking van plaatselijke samenwerking, organisatorisch en inhoudelijk;
- b versterking van de relatie met de betrokken kerkverbanden;
- c versterking van het proces van landelijke eenwording.

De DOE-groep voert regelmatig overleg met plaatselijke kerken op weg naar eenheid (het DOE-overleg) om de behoefte te peilen aan nieuwe regelgeving of verandering van de bestaande. Verder is de DOE-groep beschikbaar om kerken die op weg zijn naar een vorm van samenwerking van advies te dienen op het terrein van kerkrecht, kerkverband of organisatie.

Achtergrond voor deze rapportage ligt in het feit dat het de DOE-groep goed leek, dat er zo veel als mogelijk "uit één mond" over het werk van de DOE-groep wordt gerapporteerd aan de dit of volgend jaar te houden generale synodes.

2 Samenstelling en vergaderingen

De DOE-groep was in verslagperiode als volgt samengesteld:

- ds. C.T de Groot, NGK predikant te Zeewolde en lid van CCS;
- ds. K. Muller, NGK predikant te Haarlemmermeer-Oostzijde en lid van de CCS;
- ds. M. Oppenhuizen, CGK predikant te Apeldoorn-Zuid en deputaat Eenheid;
- ds. D. Quant, CGK predikant te Huizen en deputaat Kerkorde/Kerkrecht;
- J.A. Schelling, GKv, te Spakenburg-Zuid en deputaat Kerkelijk Eenheid;
- ds. W. van 't Spijker, CGK predikant te Hilversum-Centrum en deputaat Eenheid;
- ds. R.T. Vreugdenhil, GKv predikant te Lelystad en deputaat Kerkelijke Eenheid.

Ds. Van 't Spijker trad op als voorzitter; het secretariaat berustte bij J.A. Schelling, Verdijkstraat 49, 3752 WH Bunschoten-Spakenburg, 033-2982826, j.a.schelling@xs4all.nl.

In deze samenstelling werd 5 maal vergaderd.

3 Werkzaamheden

Documenten

De documenten, die tijdens de voorgaande verslagperiode door de DOE-groep werden opgesteld met betrekking tot het functioneren van de DOE-groep zelf en de (groei naar) eenheid van plaatselijke gemeenten, zijn tegen het licht gehouden.

1. "Aanbevelingen voor een goede besluitvorming"

Dit document geeft aanbevelingen voor een goede besluitvorming zowel binnen de kring

¹ Waar in het vervolg sprake is van deputaatschappen wordt daarin ook de CCS begrepen

² Waar in het vervolg sprake is van Generale Synode, kan dit ook gelezen worden als Landelijke Vergadering

van de DOE-groep en deputaatschappen als bij de plaatselijke samenwerkingsgemeenten. Het document is aanvaard door de deputaatschappen.

2. **“Constituerend document”**
Vanuit CGK-DE werden enkele kanttekeningen bij het constituerend document geplaatst die hebben geleid tot een kleine aanpassing voor wat betreft de samenstelling van de DOE-groep. Het gewijzigde document is aanvaard door de deputaatschappen en aan dit rapport toegevoegd als Bijlage 1.(zie bijlage 7b)
3. **“Regeling voor de vorming van een samenwerkingsgemeente”**
Dit document is aangepast om het in overeenstemming te brengen met kerkordelijke bepalingen en generaal-synodale regelgeving van CGK en GKv. De titel is nu “Model voor de vorming van een samenwerkingsgemeente”. Het gewijzigde document is aanvaard door de deputaatschappen en aan dit rapport toegevoegd als Bijlage 2.(zie bijlage 7c)
4. **“Richtlijnen voor de vorming van een eenheidsgemeente”**
Dit document is geparkeerd omdat een eenheidsgemeente in het huidige stadium niet strookt met de kerkordelijke bepalingen en de generaal-synodale regelgeving van CGK en GKv.
5. **“Samen aan tafel”**
Deze nota werd opnieuw in studie genomen mede in verband met de regelgeving van de GKv-GS van Zwolle-Zuid 2008. Dit heeft mede op verzoek van kerken in het DOE-overleg geresulteerd in het document “Handreiking uitnodigings- en toelatingsbeleid bij de kerkelijke viering van de maaltijd van de Heer”. Het document is aanvaard door de deputaatschappen en aan dit rapport toegevoegd als Bijlage 3 (zie bijlage 7d).
6. **“Samenwerking en Eenheid”**
Aan herziening van deze nota wordt op dit moment nog gewerkt. Dit werd noodzakelijk om dezelfde reden als genoemd in 4.
7. **“Toelichting bij ‘Richtlijnen eenheidsgemeente’ en ‘Richtlijnen samenwerkingsgemeente’**
Dit document is geparkeerd voor wat betreft de eenheidsgemeente. Verder zal de toelichting nog tegen het licht moeten worden gehouden.
8. **“Visie voortgang eenheid”.**
Dit document is geparkeerd om de reden genoemd in .4.
9. **“Voorbeeld van een associatieakkoord”**
Dit document is geparkeerd om de reden genoemd in .4.

DOE-overleg.

Nadat in februari 2009 het overlegorgaan van samenwerkende gemeenten, het SamenwerkingsOverleg (SWO), in overleg met de DOE-groep, had besloten om voorlopig pas op de plaats te maken en zijn taken te laten vervullen door de DOE-groep zijn door de DOE-groep twee regionale bijeenkomsten belegd, resp. op 13 november 2009 in Wezep en op 20 november in Woerden. In deze bijeenkomsten, die werden bijgewoond door een groot aantal afgevaardigden van samenwerkings- en samenwerkende gemeenten, werd een aantal zaken ter tafel gebracht die voor nadere behandeling door de DOE-groep in aanmerking komen en eventueel tot voorstellen van de DOE-groep aan de deputaatschappen en commissie kunnen leiden.

- 1 **Nodiging/toelating van gasten aan het Heilig Avondmaal.**
Aan de uitgenodigde kerken was gevraagd of er binnen die kerken regelingen of notities bestonden ten aanzien van dit onderwerp. Hierop werden enkele schriftelijke reacties ontvangen, die nog ter vergadering vanuit de kerken werden aangevuld. De reacties gaven een diversiteit aan in op welke manier gemeenten met toelaten van gasten tot de viering van het HA omgaan. Feit is dat de GKv-regeling (GS-Amersfoort-C. 2005 en nader toegelicht door de GS Zwolle-Zuid), zo blijkt uit de reacties vanuit de kerken, nauwelijks een rol speelt. Met het oog op deze reacties achtte de DOE-groep het nuttig om te komen tot een handreiking waarmee we samenwerkingsgemeenten en samenwerkende gemeenten van advies kunnen dienen. Deze handreiking is opgenomen als bijlage 7d.

2 **Afvaardiging naar meerdere vergaderingen.**

Vanuit verschillende samenwerkingsgemeenten werd de afvaardiging naar classes als knelpunt naar voren gebracht omdat een NGK-afgevaardigde van een samenwerkingsgemeente slechts als waarnemer in de vergadering van een CGK-classis wordt toegelaten. Inmiddels is binnen de CGK deze zaak per instructie aanhangig gemaakt.

3 **Overige knelpunten.**

Tijdens de regionale overleg-vergaderingen werd nog een aantal door samenwerkingsgemeenten als knelpunt ervaren zaken aangedragen. Deze onderwerpen zijn:

- Vrouwelijke ambtsdragers;
- Tweede kerkdienst;
- Ambtsdragerverkiezingen.
- In de komende tijd zal de DOE-groep zich buigen over de vraag of het tot haar taak behoort met (één of meer van) deze zaken aan de slag te gaan en zo ja, op welke wijze.

Voorstellen

De DOE-groep draagt de volgende punten aan bij de deputaatschappen met het verzoek deze als voorstel te willen doorgeleiden naar de respectievelijke generale synodes/landelijke vergadering:

1. **het werk van de DOE-groep te continueren.**

Gronden:

- de samenwerkingsgemeenten en samenwerkende gemeenten zijn gediend met gezamenlijke adviezen en regelgeving betreffende kerkrechtelijke en kerkverbandelijke knelpunten binnen het kader de regelgeving van de drie kerkverbanden;
- de samenwerkingsgemeenten en samenwerkende gemeenten zijn gediend met regelmatig overleg met deputaten die door de kerkelijke vergaderingen daartoe gemandateerd zijn.

2. **het gewijzigde “Constituerende document” te aanvaarden.**

Grond:

de nieuwe tekst is een meer adequate verwoording van de actuele samenstelling van de DOE-groep, zoals die was bedoeld.

3. **het “Model voor de vorming van een samenwerkingsgemeente” te aanvaarden.**

Grond:|

Het model geeft een goede aanzet voor de totstandkoming van een goede samenwerkingsovereenkomst voor gemeenten die een samenwerkingsgemeente willen vormen.

4. **de “Handreiking uitnodigings- en toelatingsbeleid bij de kerkelijke viering van de maaltijd van de Heer” te aanvaarden.**

Grond:

het document geeft samenwerkende gemeenten en samenwerkingsgemeenten een handreiking voor het uitnodigings- en toelatingsbeleid bij de viering van het Heilig Avondmaal, die zoveel als mogelijk overeenstemt met de regelgeving op dit gebied binnen de 3 kerkverbanden.

Vastgesteld 12 april 2010

Deputatenoverleg Eenheid (DOE) cgk –ngk -gkv

Constituerend document

1 Termen

DOE-groep: een werkgroep vanuit de deputaatschappen eenheid van CGK, GKv en NGK.

DOE-overleg: overleg van de DOE-groep met plaatselijke kerken die deel uitmaken van deze drie verbanden.

2 Samenstelling

De DOE-groep werkt onder verantwoordelijkheid van de drie deputaatschappen.

Vanuit elke kerk worden minimaal twee en maximaal vier vertegenwoordigers worden aangewezen waarbij ook zal worden gelet op kerkrechtelijke expertise.

3 Aansturing

De DOE-groep kiest uit haar midden een voorzitter en een secretaris.

Administratieve ondersteuning kan van buiten de werkgroep worden aangetrokken.

4 Doelstelling

De DOE-groep voert overleg, adviseert en ontwikkelt regelgeving met het oog op de diverse vormen van plaatselijke kerkelijke eenheid, met als doel:

- a versterking van de plaatselijke samenwerking, zowel organisatorisch als inhoudelijk;
- b versterking van de relatie met de betrokken kerkverbanden;
- c versterking van het proces van landelijke eenwording;

5 Overleg

De DOE-groep houdt regelmatig overleg met plaatselijke kerken op weg naar eenheid (het DOE-overleg), om:

- a de behoefte te peilen aan nieuwe regelgeving of verandering van de bestaande;
- b commentaar te ontvangen op concepten voor nieuwe regelgeving.

6 Rapportage

De DOE-groep rapporteert in een gemeenschappelijk verslag aan de drie deputaatschappen.

De DOE-groep stelt zelf geen regelingen vast, maar doet daarover – via de betrokken deputaatschappen – voorstellen aan de landelijke kerkelijke vergaderingen.

Ook stelt zij modellen beschikbaar voor de plaatselijke kerken.

7 Stemmingen

De DOE-groep doet haar voorstellen als regel met eenparigheid van stemmen.

Is dat niet mogelijk, dan heeft elk van de drie betrokken kerkverbanden één stem.

Over organisatorische zaken wordt hoofdelijk gestemd.

8 Kosten

Persoonsgebonden kosten worden gedeclareerd bij het eigen kerkverband.

Gezamenlijke kosten worden verdeeld over de drie kerkverbanden, volgens deze sleutel:

CGK 35%, GKv 40% en NGK 25%.

9 Wijziging

Dit document draagt een voorlopig karakter. De DOE-groep kan hem naderhand aanpassen, maar alleen met instemming van de verantwoordelijke deputaatschappen.

Deputatenoverleg Eenheid (DOE) CGK-NGK-GKv

Model voor de vorming van een samenwerkingsgemeente

Wanneer in gehoorzaamheid aan de opdracht van onze Heiland plaatselijke kerken werken aan kerkelijke eenheid, kunnen zij volgens de geldende regelingen overgaan tot samenwerking. Vervolgens kunnen zij, onder Gods zegen, besluiten door te groeien naar een samenwerkingsgemeente. Daarbij kan het volgende model in acht genomen worden.

1 Samenwerkingsgemeente

- a Een samenwerkingsgemeente bestaat uit kerken die deel uitmaken van verschillende kerkverbanden, maar plaatselijk functioneren als één gemeente onder leiding van één kerkenraad.
- b De groei naar een samenwerkingsgemeente is een proces dat per plaats verschillend kan verlopen. De kerkenraden informeren de gemeenten goed over de verschillende fasen van dit proces en werken aan voldoende draagvlak.
- c De kerkenraden houden de classes³ op de hoogte van het verloop van dit groeiproces.
- d Het besluit tot het vormen van een samenwerkingsgemeente wordt door elk van de kerkenraden genomen en vervolgens gezamenlijk vastgelegd in een overeenkomst.

2 Samenwerkingsovereenkomst

- a Wanneer twee of meer samenwerkende kerken een samenwerkingsgemeente willen vormen, stellen zij, met inachtneming van de regelingen binnen elk van de kerkverbanden⁴, een samenwerkingsovereenkomst op.
- b In de samenwerkingsovereenkomst worden de volgende zaken beschreven/geregeld:
 - De samenwerkingsovereenkomst omvat het hele leven en werken van de gemeente. Afzonderlijke regelingen worden opgesteld met betrekking tot ten minste het beheer van de stoffelijke goederen, de verkiezing van ambtsdragers en de beroeping van predikanten.
 - De samenwerkingsovereenkomst vermeldt de namen van de samenwerkende kerken en de naam van de nieuw te vormen samenwerkingsgemeente.
 - De samenwerkingsovereenkomst bevat bepalingen over de kerkelijke registers waarin wordt bijgehouden tot welk gemeente-deel elk van de gemeenteleden behoort en bij welke gemeente-deel nieuw-ingekomen leden worden ingeschreven.
 - De samenwerkingsovereenkomst bevat bepalingen over de geografische grenzen van de samenwerkingsgemeente.
 - In de samenwerkingsovereenkomst kan de positiebepaling worden vastgelegd ten aanzien van onderwerpen waarover binnen de betrokken kerkverbanden ongelijke besluiten genomen zijn. Dit geldt met name de onderwerpen die in de landelijke besprekingen de weg naar kerkelijke eenheid belemmeren. Er kunnen besluiten worden vastgelegd waarvan niet afgeweken zal worden zonder dat het voortbestaan van de samenwerkingsgemeente opnieuw door de kerkenraad, gemeente en classes wordt bevestigd.
 - De samenwerkingsovereenkomst bevat bepalingen over het aanbrengen van wijzigingen, en regelingen voor de eventuele ontbinding van de samenwerking.

³ Waar in deze regeling sprake is van classis, kan dit ook gelezen worden als regio-vergadering; idem voor Landelijke Vergadering in plaats van Generale Synode.

⁴ Binnen de GKv geldt de bepaling dat het opstellen van een samenwerkingsovereenkomst gebeurt 'met advies van Deputaten Kerkelijke Eenheid'.

- In de samenwerkingsovereenkomst of in daarbij gevoegde regelingen worden afspraken vastgelegd over de roeping tot het ambt van ouderling en diaken en over het beroepen van een predikant.
 - In de samenwerkingsovereenkomst of regeling komt een bepaling voor betreffende de gang van zaken ten aanzien van het gezamenlijk vermogen (bezittingen en schulden) in geval van beëindiging van de samenwerking. Met het oog daarop worden alle vermogensbestanddelen welke door een van de gemeenten worden ingebracht als zodanig geregistreerd.
- c. De samenwerkingsovereenkomst wordt van kracht nadat elke kerkenraad daarvoor voldoende draagvlak in de gemeente geconstateerd heeft en de goedkeuring van de classis ontvangen heeft.⁵

3 Kerkenraad en predikant

- a Waar in deze bepalingen of in plaatselijke samenwerkingsovereenkomsten sprake is van de kerkenraad, wordt deze geacht te bestaan uit de dienaren des Woords, de ouderlingen en de diakenen, tenzij nadrukkelijk anders bepaald wordt.
- b De gezamenlijke kerkenraad is bevoegd te handelen als kerkenraad van elk van de gemeente-delen, ongeacht zijn samenstelling vanuit de gemeente-delen.
- c Een predikant wordt verbonden aan de samenwerkingsgemeente als geheel onder leiding van de gezamenlijke kerkenraad.
- d Bij het beroepen van een predikant of proponent wordt gehandeld volgens de daarvoor geldende regels van het kerkverband waartoe de betrokken predikant of proponent behoort.
- e Bij alle beslissingen inzake aanvang en beëindiging van de ambtsdienst wordt gehandeld volgens de daarvoor geldende regels van het kerkverband waartoe de predikant behoorde voordat hij aan deze gemeente verbonden werd. Wanneer bezwaren ingediend worden tegen leer of leven van de predikant, en de kerkenraad deze bezwaren ongegrond acht, kunnen gemeenteleden in appel gaan bij de meerdere vergadering van dat kerkverband.⁶
- f Voor het voorgaan in erediensten kan iedere broeder worden uitgenodigd die in één van de betrokken kerkverbanden bevoegd is voor te gaan. Bij een samenwerkingsgemeente waarin een GKv-gemeente betrokken is, geldt daarnaast dat uitgenodigd mogen worden alleen die predikanten die door ondertekening van de belijdenis hebben verklaard er hartelijk van overtuigd te zijn dat de leer van de drie formulieren van eenheid in alle delen geheel met Gods Woord overeenstemt.
- g Predikanten van een samenwerkingsgemeente zijn bevoegd voor te gaan in alle kerken van de betrokken kerkverbanden, wanneer zij daartoe door de betrokken kerkenraad uitgenodigd worden en mits de eventuele zusterkerk ter plaatse daartegen geen bezwaar heeft.
- h De vraag of en in hoeverre de predikant binnen het andere kerkverband bepaalde taken zal vervullen zal aan het desbetreffende kerkverband worden overgelaten.
- i Voor een vacante samenwerkingsgemeente wordt door elk van de classes een consulent aangewezen.

4 Stoffelijke zaken

- a In de samenwerkingsovereenkomst of een daarbij gevoegde regeling leggen de samenwerkende kerken afspraken vast over het beheer van de stoffelijke goederen en de diaconale gelden.

⁵ Met de goedkeuring van een samenwerkingsovereenkomst verbindt de classis ook zichzelf aan de bepalingen ervan voor zover deze de classis betreffen. Het is wenselijk dat een classis dit expliciet vastlegt.

⁶ In de huidige situatie is dit nog niet geregeld. Het is wenselijk om tot landelijke regelingen hierover te komen.

- b Zowel de afzonderlijke gemeente-delen, vertegenwoordigd door de gezamenlijke kerkenraad, als ook de samenwerkingsgemeente als geheel worden geacht rechtspersoonlijkheid te bezitten.
- c De afzonderlijke ledentallen van elk gemeente-deel worden gehanteerd bij de afdracht van quota binnen elk van de kerkverbanden.

5 Kerkverband en rechtsgang

- a De samenwerkingsgemeente zendt een afvaardiging naar de classis van elk kerkverband. Voor het geval er geen landelijke afspraken zijn, wordt in overleg met de classis besloten in hoeverre het van belang is tot welk gemeente-deel deze afgevaardigden behoren.
- b Besluiten van meerdere vergaderingen van elk van de kerkverbanden worden als bindend aanvaard. Bij onderlinge strijdigheid zoekt de kerkenraad een weg die de opbouw en de eenheid van de gemeente dient, en die zoveel mogelijk recht doet aan de bedoeling van alle besluiten. Hij legt zijn beslissing ter acceptatie voor aan de classis van het kerkverband dat het besluit nam waarvan afgeweken wordt.
- c Vanuit elk van de betrokken classes zal aandacht gegeven worden aan de reguliere visitatie van de samenwerkingsgemeente. De wijze waarop dit gebeurt wordt in onderling overleg tussen de erbij betrokken classes vastgesteld.⁷
- d Een lid van een samenwerkingsgemeente kan zich tegen een uitspraak van de kerkenraad beroepen op de meerdere vergadering van het kerkverband waartoe zijn gemeente-deel behoort. Elk van de classes heeft bevoegdheid rechtsgeldige uitspraken te doen ten opzichte van de gezamenlijke kerkenraad, zo mogelijk met advies vanuit het andere kerkverband.
- e Wanneer verschillende gemeenteleden in één zaak een beroep doen op de classes van meerdere kerkverbanden, streven deze in onderlinge samenwerking naar een gelijkluidend besluit.

⁷ Mogelijke varianten zijn o.a.: afzonderlijke visitatie uit elke classis; beurtelings visitatie waarbij het verslag naar elke classes gezonden wordt; gelijktijdige visitatie met twee afzonderlijke rapporten; gezamenlijke visitatie met één rapport.

Deputatenoverleg Eenheid (DOE) CGK-NGK-GKv

Handreiking uitnodigings- en toelatingsbeleid bij de kerkelijke viering van de maaltijd van de Heer

Uit de notitie 'Samen aan tafel':

De regeling van de **NGK** is het meest summier. Het beperkt zich tot wat er staat in art. 20 AKS:

Tot het avondmaal wordt toegelaten wie openbare belijdenis heeft gedaan van het geloof en een gelovige levenswandel vertoont.

Een belijdend lid van een andere gemeente wordt tot het avondmaal toegelaten, indien op goede gronden kan worden aangenomen dat hij zich in leer en leven als goed christen gedraagt.

De meest uitgebreide besluitvorming rond deze zaak is te vinden bij de **GKv**, waar de generale synode in 2005 "ten aanzien van leden van kerken waarmee geen zusterkerkrelatie bestaat" uitsprak:

dat een kerkenraad iemand als gast aan het avondmaal kan toelaten, wanneer de kerkenraad zich ervan overtuigd heeft dat betrokkene:

- a een aanvaardbare reden heeft het avondmaal in de gemeente te vieren en dat zijn deelname dienstbaar is aan de opbouw van het lichaam van Christus;
- b in de eigen kerk tot het avondmaal is toegelaten, niet onder tucht staat, instemt met de gereformeerde belijdenis en godvrezend leeft, zoals bedoeld in art. 60 K.O.;
- c met het oog op deelname aan het avondmaal bereid is zich te onderwerpen aan de onderlinge aansporing in de gemeente en aan het toezicht van de kerkenraad.
De wijze waarop de kerkenraad gasten hiervan in kennis stelt moet duidelijk zijn voor zowel gasten als de eigen gemeente.

De **CGK** neemt met zijn regelgeving een middenpositie in. Zij legden in 2004 het volgende vast:

Een kerkenraad kan gasten die geen lid zijn van de Christelijke Gereformeerde Kerken, tot een viering van het avondmaal toelaten wanneer zij:

- a belijdenis des geloofs hebben afgelegd en derhalve gerechtigd zijn in de eigen gemeente avondmaal te vieren;
- b in de eigen gemeente niet onder kerkelijke tucht staan;
- c bij de kerkenraad vooraf de wens te kennen geven van het gastrecht gebruik te maken.
Hierbij geldt dat de eigenlijke toetsing en afweging van de situatie waarin en de omstandigheden waaronder een gast om toegang tot het avondmaal vraagt, aan de betreffende kerkenraad blijft.

In het document 'Samen aan tafel' pleiten we er voor om de richtlijnen om te zetten in principieel geformuleerde aandachtspunten, zoals hierboven genoemd: de relatie tot Christus, tot de thuiskerk en tot de gastgemeente, en voldoende duidelijkheid over de wijze waarop de kerkenraad hiermee omgaat.

Handreiking aan samenwerkende kerken

1 Toelaten of uitnodigen?

Soms wordt gesproken over het toelaten, soms over het uitnodigen tot de viering van de maaltijd van de Heer (meestal: avondmaal). Bij 'toelaten' gaat het om een negatieve

insteek: 'nee, tenzij ...'; bij uitnodigen om een positieve insteek: 'ja, tenzij ...'.

Naar onze mening verdient de laatste insteek de voorkeur. Deze strookt met het uitnodigende karakter van het evangelie van Jezus Christus (zie bv het 'Komt tot Mij, allen, die ...' in Mat. 11, 28). O.i. moet het derhalve niet gaan om de vraag wie toegelaten worden, maar wie uitgenodigd worden.

2 **Verantwoordelijkheid kerkenraden**

De wijze waarop en de bewoordingen waarmee de uitnodiging tot de viering plaatsvindt is een zaak van de gezamenlijke kerkenraden. Zij zullen in goed overleg met elkaar tot een voor hun tijd en plaats passende uitnodiging moeten komen. Uiteraard letten zij daarbij op hetgeen door de betrokken kerkverbanden over dit onderwerp is gezegd.

3 **Minimaal**

Het ligt voor de hand dat wat de drie kerken in hun besluiten en bepalingen in dezen gemeenschappelijk hebben daarin een plaats krijgt, te weten

- a de openbare belijdenis van het geloof
- b gezonde leer
- c onbesproken wandel

4 **Aanspreekbaarheid**

Omdat het in de maaltijdviering om gemeenschap - met Christus en zijn broeders/zusters - gaat, is het belangrijk dat allen die aan de maaltijd deelnemen aanspreekbaar zijn op eventuele woorden en/of daden. Daarom bevelen we een verwoording van dit punt aan.

5 **Model**

Een uitnodiging zou als volgt verwoord kunnen worden:

"Namens onze Heer en Verlosser Jezus Christus mag ik (*voorganger in opdracht van de kerkenraad*) u van harte tot de viering van zijn maaltijd uitnodigen. Wij gaan er daarbij vanuit dat u

- a de bijbelse leer zoals die in de Apostolische Geloofsbelijdenis en in deze kerk beleden wordt, van harte belijdt;
- b er oprecht naar verlangt uw leven in alle opzichten naar Gods Woord in te richten;
- c in deze of een andere gemeente openbare belijdenis van het christelijke geloof hebt afgelegd en daar gerechtigd bent avondmaal te vieren;
- d nu en na deze maaltijd openstaat voor de beoefening van de christelijke gemeenschap."

6 **Communicatie**

Het is noodzakelijk dat het uitnodigingsbeleid bij de eigen gemeenten voldoende bekend is. Het is ook nodig dat eventuele christenen van buiten de eigen gemeenten niet pas in de dienst met dit beleid worden geconfronteerd, zodat zij vooraf bij de kerkenraad kunnen melden dat zij graag aan de viering willen deelnemen. Het beleid zou daarom bijv. kunnen worden verwoord op een info-foldertje, een liturgieblaadje of in een beamer-presentatie.

Notitie over de leer van de doop, de heilige geest, de kerk en het avondmaal**Deputaten kerkelijke eenheid GKv en commissie voor contact en samenspreking met andere kerken NGK**

juni 2010

1 Inleiding

Besluit 7 van de GS Zwolle-Zuid 2008 van de GKv luidt: aan Deputaten Kerkelijke Eenheid de volgende opdrachten te geven:

- 1 De gesprekken met de Commissie voor Contact en Samensprekingen van de NGK voort te zetten. In deze gesprekken dient te worden doorgesproken over:
 - a de verschillende wijze waarop in de kerkelijke praktijk binnen de GKv en de NGK met de binding van de belijdenis wordt omgegaan;
 - b de verschillende wijze waarop in de kerkelijke praktijk binnen de GKv en de NGK met concrete en voortgaande afwijking van de belijdenis wordt omgegaan;
 - c de zaak van de vrouw in het ambt en het feit van het openstellen van de ambt voor de zusters der gemeente door de NGK.

In de besprekingen tussen Deputaten Kerkelijke Eenheid en de Commissie voor Contact en Samenspreking met andere kerken hebben we de punten 1a en 1b samengevoegd en punt 1c apart behandeld. Deze notitie gaat over de punten 1a en 1b; over punt 1c wordt afzonderlijk gerapporteerd. Inzake 1 a en b hebben we ervoor gekozen een aantal belangrijke thema's uit de belijdenis aan de orde te stellen om langs die weg de opdrachten uit te voeren.

In een drietal bijeenkomsten hebben we gesproken over de onderwerpen: a. doop, kinderdoop en overdopen; b. (het werk van) de Heilige Geest; c. Heilig Avondmaal en kerk. De gesprekken werden gevoerd aan de hand van korte startnotities met leesstof uit beide kerken en een aantal gespreksvragen, zoals:

- Is wat de belijdenis leert over dit onderdeel van de leer in overeenstemming met de Schrift? Schiet de belijdenis tekort in het naspreken van de Schrift hierover? Ontbreken er in de belijdenis elementen die wel in de Schrift voorkomen en in deze tijd aandacht behoeven en wellicht andere accenten of aanvulling wenselijk maken? Tot welke misverstanden geeft de belijdenis over dit onderdeel aanleiding?
- Hoe functioneert (de binding aan) deze leer in de kerkelijke praktijk? Hoe wordt deze leer in de kerken geleerd – prediking, catechese, anderszins? Hoe worden nieuwe opvattingen over of ontwikkelingen rond dit onderdeel van de leer gewaardeerd en hoe wordt daarmee omgegaan?
- Hoe wordt in de kerken omgegaan met moeite met of afwijking van deze leer: bij kerkleden, ouderlingen/diakenen, predikanten?

Aan de hand van de uitvoerige verslagen is onderstaand een korte samenvatting van de besprekingen gegeven en zijn gezamenlijke conclusies getrokken, die verband houden met de gegeven opdracht. DKE en CCS stemmen gezamenlijk in met de tekst van deze notitie.

2 Leer van de doop**Instemming en kanttekeningen**

In de bespreking bestond grote waardering voor en instemming met de inhoud van de belijdenis. De kinderdoop is een onopgeefbaar onderdeel van de leer van de kerk. Wel is het taalveld van de belijdenis dat van de 16^e eeuw. Dat levert voor de gelovige van de 21^e eeuw

soms moeite op in het begrijpen en duiden van de teksten. Ook werd de vinger gelegd bij enkele eenzijdigheden en tekorten.

Daarover werden de volgende opmerkingen gemaakt: de ontwikkeling van besnijdenis naar doop wordt met name in zondag 27 HC wel erg rechtlijnig getekend. Er ligt terecht veel nadruk op het verbond, terwijl tegelijk de expliciete aandacht voor de band met Christus wat mager is. De taal van Romeinen 6, waarin duidelijk wordt dat dopen ook een proces is van sterven en opstaan samen met Christus zou in de belijdenis sterker kunnen doorklinken en zou zeker bij de bediening van volwassen- én kinderdoop sterker moeten klinken. De 'afwassingskant' staat sterk in het centrum, terwijl de 'participatiekant' verhoudingsgewijs weinig aandacht krijgt. Dit is te verstaan tegen de achtergrond van de polemieken met Rome, maar vandaag zouden we het geheel toch wat evenwichtiger formuleren. Doop is begrafenissen en opstanding tegelijk, afwassing en rechtspositie ineen. In de catechismus krijgt het 'behoren gedoopt te zijn' een sterk accent. Dat voorkomt vrijblijvendheid als het om de doop gaat; tegelijk mag de uitnodiging en de vreugde van de (kinder)doop ook alle aandacht krijgen om zo de harten proberen te winnen van wie met vragen en moeiten daarover zit. De doop beeldt de overgang uit naar het leven met Christus. Ze is niet zelf die overgang maar symboliseert en markeert die. Doopmomenten in de bijbel komen snel en staan aan het begin van de relatie met de Heer. Van daaruit is er ruimte voor groei in die relatie. Conclusie op het punt van de inhoud van de leer: instemming en waardering, tegelijk kunnen er enkele kanttekeningen gemaakt worden bij de manier waarop deze leer geformuleerd is.

Kinderdoop

Door beide kerken worden het goed recht en de noodzaak van de kinderdoop benadrukt. De kerk moet op inhoudelijke gronden duidelijk blijven maken dat overdopen - in feite een ontkenning van de doop, van wat God al begonnen is - niet goed is. Twee keer dopen kan niet. In prediking en onderwijs moet glashelder uitkomen wat een gereformeerde kerk op dit punt gelooft en leert. Tegelijk blijft het belangrijk om het geloof te zien, het hart te peilen en de motieven te proeven van wie zich laten overdopen en hen niet te drijven in consequenties die ze zelf niet (willen) trekken. In de kerk mag meer nadruk komen op het feit, dat er na de (kinder)doop een door de Geest gewerkt vervolg nodig is: wedergeboorte en bekering en - door een intensivering van de band met Christus - groei in navolging en heiliging, waarbij ook telkens weer sprake is van verbondsvernieuwing. Daarin kan het Avondmaal een grotere rol spelen dan nu vaak het geval is. Onderwijs is nodig over doop en kinderdoop, maar ook tegen lauwheid en verbondsautomatisme.

Er zijn gemeenteleden die moeite hebben met de kinderdoop. In de gereformeerde kerken is altijd pastoraal-mild met hen omgegaan: daarbij wordt wel de bereidheid gevraagd om zich op dit punt te laten onderwijzen en wordt drijfverij afgewezen. Gemeenteleden die tegen de kinderdoop zijn, kunnen naar onze opvatting in elk geval geen ambtsdrager zijn, al is dit wel de werkelijkheid in enkele NG-kerken. Nadere afspraken waarin iemand zich voegt naar het kerkelijk belijden lijken ons in dat geval noodzakelijk. Opdragen wordt door beide kerken niet als een reëel alternatief voor de kinderdoop beschouwd. Geconcludeerd wordt dat er tussen NGK en GKv (en in feite ook binnen beide kerkverbanden) hooguit accentverschillen liggen waar het de kijk op overdopen en de omgang met gemeenteleden die tegen de kinderdoop zijn betreft. Er wordt ook op dezelfde wijze omgegaan met afwijkingen van de belijdenis op dit punt.

Afsluiting

We belijden samen de gereformeerde leer over de doop en verheugen ons over Gods genade daarin. Wellicht kan er met het oog op de vragen van deze tijd op een aantal punten een nieuwe formulering gevonden worden, bijvoorbeeld in het kader van een handreiking over de (kinder)doop.

Instemming en kanttekeningen

In de bespreking was deputaten- en commissiebreed sprake van waardering voor en instemming met wat de kerk belijdt over de Heilige Geest. Hoewel de gereformeerde belijdenis op het eerste gezicht maar beperkte aandacht besteedt aan het werk van de Geest – met name in Zondag 20 HC –, blijkt bij nader inzien dat door de hele belijdenis heen het werk van Gods Geest in beeld komt en overal meetrilt waar Christus wordt beleden. We zijn in dat opzicht als gereformeerden rijker dan we vaak hebben gedacht.

Tegelijkertijd is de belijdenis in zijn aandacht voor het werk van de Geest gestempeld door zijn ontstaanstijd vol geestdrijverij. In onze tijd zouden nieuwe accenten worden gelegd en aspecten van het werk van de Geest die in de belijdenis in de schaduw blijven, meer belicht worden zoals (bijvoorbeeld) de gaven van de Geest. Ook zijn er vragen te stellen bij de chronologisch geordende manier waarop de Heidelbergse Catechismus spreekt over Vader, Zoon en Geest en hun onderscheiden werk in schepping, verlossing en vernieuwing. We hebben echter bij al die werken altijd met alle drie personen van de Drie-eenheid tegelijk te maken.

Breedte

Het is belangrijk om de breedte van het werk van de Geest te zien. Discussies beperken tot gaven van de Geest doet tekort aan alles wat de Geest doet: in de schepping, de wedergeboorte en de heiliging, in het persoonlijke leven, de samenleving en de volkerenwereld. Gods Geest werkt wereldwijd en scheppingsbreed. En het ene werk van de Geest is niet waardevoller of bovennatuurlijker dan het andere.

Charismatische vernieuwingsbeweging

Beide kerken kennen leden die blij zijn met de charismatische vernieuwingsbeweging, terwijl andere leden in beide kerken daar juist kritisch tegenover staan. Er is alle reden om positief te staan tegenover het verlangen van kerkleden naar geestelijke vernieuwing en naar de ervaring van Gods presentie in hun leven. Dat het openen van de Schrift in Bijbellezing en prediking mensen in de geestelijke realiteit van de aanwezigheid van God zet, is in de gereformeerde traditie onderbelicht geraakt en verdient vandaag meer aandacht. Daarmee kan worden aangesloten bij het legitieme verlangen van kerkleden om dat wat ze in Christus hebben ontvangen, in de praktijk van hun leven door Gods Geest meer te ervaren en daarin te groeien.

Tegelijk dreigt de dwaling dat er twee soorten christenen zouden zijn: christenen die alleen Christus hebben en christenen die Christus en de Geest hebben. Die dwaling brengt ongeestelijk elitarisme en hoogmoed mee. Ook kan er een sfeer van ongeduld en van een hang naar instant-ervaringen en -oplossingen - het moet hier en nu gebeuren - met charismatische bewegingen meekomen, waarin de spanning tussen het 'reeds' en het 'nog niet' van Gods Koninkrijk is verdwenen. Die spanning is trouwens ook weg, wanneer er weinig of geen verwachting is van Gods Koninkrijk en van wat God daarvan voor deze tijd belooft.

Het is goed te beseffen dat binnen de gereformeerde traditie antwoorden op de legitieme verlangens van kerken en christenen vaak wel aanwezig zijn, maar daar onder een laag stof liggen. Zoals de ontmoeting met 'bevindelijk gereformeerde' christenen heeft geleid tot gereformeerde herontdekking en herbronning (bijvoorbeeld inzake het toe-eigenende werk van de Geest van wat Gods kinderen in Christus hebben ontvangen), kan ook het gesprek met 'charismatisch gereformeerde' christenen tot zo'n herontdekking en herbronning leiden en kan er in die weg nieuw licht vallen op het lezen en verstaan van de Schrift. Voortgaand gesprek bij een open Bijbel biedt de kans om elkaar indringende vragen te stellen op het gebied van exegese, hermeneutiek, pastoraat, gemeenteopbouw en missionair bezig zijn en

om onder leiding van Gods Geest samen te groeien in de kennis van Christus en in de aanbidding van God. Daarbij moeten we elkaar niet (be)oordelen op basis van (gereformeerde of charismatische) ontsparingen, al moeten die uiteraard wel aan de orde komen.

Gereformeerd beoordelingskader

Er is tussen beide kerken een brede en diepe overeenstemming over wat de Schrift leert over het werk van Gods Geest. Die overeenstemming gaat samen met het besef dat de Geest waait waarheen hij wil: we kunnen het niet sturen of regisseren, we kunnen het niet op formule brengen en hebben er geen grip op. Er is een gedeelde behoefte aan een gereformeerd beoordelingskader voor wat vanuit charismatische bewegingen op ons af komt, met toetsingscriteria als: Wordt Christus erdoor verheerlijkt? Worden Geest en Woord dicht bij elkaar gehouden? Is een uiting of ervaring, ook al wordt die in de bijbel niet expliciet genoemd, met Gods Woord in overeenstemming? Wordt het werk van de Geest blijvend verbonden met dat van de Vader en de Zoon? Wordt de soevereiniteit van God in het uitdelen van zijn gaven erkend? Draagt wat mensen ervaren hebben, goede vruchten, ook op langere termijn? Krijgt het delen in het lijden, het sterven, de opstanding en de verheerlijking van Christus een goede plaats?

4 Leer van de kerk en het avondmaal

In één zitting is gesproken over twee onderwerpen uit de confessie die nauw met elkaar samenhangen: de leer over de kerk en over het avondmaal. Daarbij stonden ons de Zondagen 21 en 28-29 uit de Heidelbergse Catechismus en de artikelen 27-29 en 33 en 35 van de NGB voor ogen.

Instemming en kanttekeningen

Opnieuw werd veel waardering uitgesproken voor de inhoud van onze belijdenissen. De belijdenis over de kerk spreekt de Schrift na. Alleen is de situatie van nu (met alle gebrokenheid) niet terug te vinden in Schrift en belijdenis. Er is een spanning tussen ideaal en werkelijkheid. In het verleden is de norm nogal eens geïdentificeerd met de concrete situatie. Bovendien is de realiteit van de kerkelijke gebrokenheid en verdeeldheid soms zonder schuld en schaamte geaccepteerd. De belijdenis zal vandaag meer als kritische norm worden gezien dan als beschrijving van de complexe realiteit. In de kerk geldt dat de Here Jezus het als de Goede Herder voor het zeggen heeft. Zijn leer staat centraal, want deze Jezus Christus is de Christus van de Schriften en omgekeerd is de leer van de Bijbel de leer over Jezus Christus, de Redder.

De belijdenis over de kerk mist een missionair element. Terwijl er bv in Handelingen 2 een duidelijke verbinding is tussen de kenmerken van de kerk (vers 42) en het missionaire ('de Here voegde dagelijks toe'). De belijdenis over de kerk is prachtig in haar focus op Christus en op de verzoening, maar geeft weinig zicht op het Koninkrijk, waarbij de kerk ook als zout en licht van de wereld functioneert.

Kerkelijke verdeeldheid

De kerkelijke verdeeldheid nodigt mensen uit gemakkelijker over te stappen van het ene naar het andere instituut. Daarbij spelen verschillende motieven een rol, waarbij teleurstelling maar ook zelfontplooiing als uitersten genoemd kunnen worden. Ook gebrek aan kennis van de kerkgeschiedenis speelt soms mee. De huidige belevingscultuur werkt het consumentisme in de hand. Dat geeft reden tot zorg; in prediking en onderwijs zou meer aandacht mogen zijn voor wat daar vanuit de Schrift overvloedig tegenover kan worden gesteld. De keuze voor trouw zijn aan de gemeenschap waarin God ons een plaats geeft, en jezelf geven in plaats van alleen maar iets komen halen mag vandaag meer nadruk krijgen. De Here Jezus werkt in de kerk en we mogen ons door Hem laten roepen om mee te doen met zijn werk. Het is niet goed de kerk te relativiseren. Het gaat er om meer oog te hebben

voor de geestelijke werkelijkheid van de kerk. Dat roept om vol te houden in de gemeenschap waar God je zet. Aan de andere kant kan er soms ook begrip zijn voor mensen die dat geprobeerd hebben, maar ervaren hebben dat het geloof van henzelf en van hun kinderen niet gevoed werd en ze geestelijk op dood spoor dreigden te komen. Dan kan ergens anders heen gaan onontkoombaar lijken te zijn.

Het avondmaal maakt als gezamenlijke maaltijd de gemeenschap van de kerk zichtbaar (zoals de doop de grens van de kerk markeert). Deze eenheid van de kerk heeft tegelijk ook een sterk missionaire spits. Zondag 48 laat dat op een duidelijke wijze uitkomen als bij de uitleg van de bede 'uw koninkrijk kome' deze o.a. concreet wordt in het gebed: '*bewaar en vermeerder uw kerk*'.

Veranderde visie op de kerk

O.a. een veranderende visie op de kerk leidt in onze tijd tot een ruimere toelating aan de avondmaalstafel. De verantwoordelijkheid voor deelname komt minder te liggen bij de kerkenraad en meer bij de deelnemer. De generale synode van de GKv heeft naar aanleiding van een concrete vraag hiervoor een regeling getroffen. Daarin staat dat voor gasten instemming met de leer van de kerk, zoals verwoord in de apostolische geloofsbelijdenis, noodzakelijk is. Jezus Christus is de Gastheer. Hij nodigt uit wie Hem als Verlosser belijdt en in eigen gemeente gerechtigd is aan het avondmaal deel te nemen. Hoewel er veel waardering is voor een ruimer toelatingsbeleid in bovenstaande geest, klinkt ook de waarschuwing dat daaraan een verplating van het geestelijk leven ten grondslag zou kunnen liggen. De heiligheid van het avondmaal als maaltijd van de Heer moet hoog gehouden worden. De in Zondag 31 genoemde sleutels van het Koninkrijk der hemelen functioneren ook volop in de kerkdienst waarin het avondmaal gevierd wordt. Anderzijds: nergens duidelijker komt de eenheid van de gelovigen aan het licht dan in het gezamenlijk gedenken van de dood van de Heer. De tafelgemeenschap roept niet alleen om geestelijke, maar ook om kerkelijke eenheid.

Slotconclusie

Aan het eind van het gesprek kon met dankbaarheid de conclusie getrokken worden dat er grote eenstemmigheid heerst en er in beide kerken op deze punten niet verschillend omgegaan wordt met de binding aan de belijdenis.

Notitie van Deputaten Kerkelijke Eenheid GKv en Commissie voor Contact en Samenspreking met andere kerken NGK

Alvorens de eerder door DKE gemaakte en door de GS GKv bevestigde kritische kanttekeningen bij het rapport VOP te bespreken, zijn DKE en CCS in de periode voor de GKv synode te Zwolle (2008) begonnen om de uitgangspunten voor gereformeerde Schriftuitleg en gereformeerd Schriftverstaan gemeenschappelijk onder woorden te brengen. In de gesprekken na 2008 is die lijn opgepakt en voortgezet. Daarbij hebben we ons geconcentreerd op de uitgangspunten voor de omgang met Bijbelse voorschriften in deze tijd. Onderstaand wordt daarvan verslag gedaan en wordt onze overeenstemming beschreven.

Het is, voor de goede orde, geen poging een nieuwe gereformeerde hermeneutiek te ontwerpen. Daartoe zijn we niet geroepen en, los daarvan, dat zou onze mogelijkheden ook verre te boven gaan. Inzet is geweest de geconstateerde overeenstemming over de uitgangspunten voor de omgang met de Schrift vast te leggen. Hierbij is een aantal besluiten die de synode van Zwolle-Zuid heeft genomen in rekening gebracht. De synode nam met dankbaarheid kennis van het document, getiteld *Waar staan wij nu?* over de binding aan de belijdenis. Verder is ook met instemming kennis genomen van de wijze waarop is doorgesproken over de uitspraken van de LV Lelystad 2004 over de openstelling van de ambten voor de zusters der gemeente en van de toenadering die is gebleken in de gesprekken over het Schriftverstaan en de Schriftuitleg. Omdat de bezwaren tegen genoemd besluit nog niet zijn weggenomen, moeten de gesprekken voortgezet worden. Daar hebben we in de afgelopen jaren aan gewerkt. Het resultaat daarvan presenteren we hierbij.

1. De Bijbel is het Woord van God

Wij lezen de heilige Schriften als het Woord van God, waarin Hij zichzelf openbaart. Zo worden wij binnengeleid in de waarheid en werkelijkheid van God. Op velerlei manieren en langs velerlei wegen heeft God in de loop der eeuwen gesproken, maar in zijn Zoon heeft Hij zich helemaal naar ons toe uitgesproken (Hebr 1,1-2). Jezus Christus is het centrum en de vervulling van de Schriften (vgl. HC v/a 19). Het Woord van God brengt ons bij het vleesgeworden Woord van God (Joh. 1,12), en Christus verwijst ons weer naar de Schriften, die van Hem getuigen (Joh. 5,39). Hij is de hoeksteen van zijn kerk, die verder is opgetrokken op het fundament van zijn apostelen en profeten (Ef 2,20). Als zijn leerlingen en volgelingen lezen wij het Oude en Nieuwe Testament als een onlosmakelijke eenheid.

Het Woord van God is geïnspireerd door de Heilige Geest. De Bijbel is niet voortgekomen uit de wil van een mens, maar mensen, door de Heilige Geest gedreven, hebben van Godswege gesproken (2 Pet 1:21). Daarom aanvaardden wij *“al deze boeken, en deze alleen, als heilig en canoniek om ons geloof daarnaar te richten, daarop te gronden en te bevestigen”* (Nederlandse Geloofsbelijdenis, art. 5). En *“wij geloven dat de Heilige Schrift de wil van God volkomen bevat en dat al wat de mens heeft te geloven om behouden te worden, daarin voldoende geleerd wordt”* (idem, art. 7).

Deze belijdenis bepaalt onze houding tegenover heel de Bijbel. Omdat God ons aanspreekt in de Bijbel past tegenover het Woord van God een eerbiedige en ontvankelijke, maar tegelijk een open en ondogmatische luisterhouding. We willen leven in gehoorzaamheid aan Gods Woord (2 Tim 3,16). Al luisterend verlangen we ernaar dat Gods Woord in ons blijft zodat we in Christus blijven (Joh 15,7). Wanneer we toegewijd de Schriften onderzoeken, zullen we ervaren dat we als de huismeester uit Matt 13:52 nieuwe en oude dingen uit de rijke schatkamer van de Schrift tevoorschijn halen.

Deze belijdenis bepaalt ook onze uitleg van de Schrift. De afzonderlijke Bijbelwoorden worden in samenhang met het geheel van de Schriften uitgelegd, zonder ze daarmee in een gesloten systeem onder te brengen. De beduchtheid voor dit laatste komt voort uit een diep verlangen om de rijkdom en volheid van de Schrift recht te doen. De grondprincipes voor

uitleg en verstaan van de Schrift ontwikkelen zich niet los van de Schrift. Onze uitleg moet altijd gefocust blijven op Jezus Christus en op Gods koninkrijk.

2 De contextbetrokkenheid van Bijbelse voorschriften

God komt naar ons toe als onze schepper, bevrijder en verlosser. We worden bevrijd uit een leven in zonde zonder Hem. We krijgen nieuw leven in verbondenheid met Jezus Christus. Zo wordt ons leven geheiligd door Gods Geest.

Omdat God verlossend omgaat met concrete mensen, openbaart Hij zich ook in het concrete bestaan van mensen. Hij zoekt ieder op in de eigen concrete situatie en leefwereld en maakt daar zichzelf en zijn bedoeling bekend. In onze eigen situatie wil Hij ons leven steeds meer richten op Hem in geloof, toewijding en heiliging. Daardoor vinden we in de Bijbel een nauwe verwevenheid tussen concrete voorschriften en de context waarin zij gegeven worden. God maakt immers zijn bevrijdende wil bekend aan mensen die leven in een situatie, cultuur en heilshistorische context.

We zijn God dankbaar dat de Bijbel een dik boek is en veel verschillende situaties beschrijft. Zo heeft de Bijbel de mens in iedere situatie iets te zeggen. Belangrijk is wel dat God in de heilsgeschiedenis verder is gegaan: wie leeft na Christus' hemelvaart leeft heilshistorisch in een andere situatie dan wie voor Christus leefde in het koninkrijk van Israël. In Europa in de 21^e eeuw lopen wij bovendien aan tegen een culturele kloof tussen onze leefwereld en de oude Israëlitische of vroeg-christelijke samenleving. Het Woord van God komt tot ons in het gewaad van culturen die in veel opzichten anders zijn dan de onze.

Voor het lezen van de Bijbel heeft dit verschillende gevolgen.

De veranderde heilshistorische context maakt dat wij het Oude Testament en de Bijbelse voorschriften vandaag alleen in Christus ontvangen en verstaan. Christus vervult de offerdienst, zijn koningschap overstijgt de landsgrenzen van de staat Israël, en zijn onderwijs laat de geestelijke diepte van de Torah zien. De verbondenheid met Christus stempelt zo onze omgang met (de voorschriften in) de Bijbel.

De culturele kloof tussen onze laat-moderne, post-christelijke samenleving en de oude Israëlitische of vroeg-christelijke samenleving schept afstand tussen ons en het Woord van God. Deze kloof maakt dat rechtstreekse toepassing van concrete Bijbelse voorschriften in onze tijd lang niet altijd mogelijk is of grote vragen oplevert. In ons zoeken naar verstaan weten we ons hier dankbaar geleid door de Geest, die culturele kloven kan overbruggen en ons in de waarheid binnenleidt.

Soms kunnen Bijbelse voorschriften, die jarenlang, mogelijk eeuwenlang, braak hebben gelegen, opeens een ongedachte actualiteit krijgen en in soms geheel andere omstandigheden een verrassend en actueel licht over het leven laten opgaan. Het machtige van de Bijbel is dat juist zijn talloze (contextbetrokken) details ons voortdurend op nieuwe gedachten brengen en verrassende perspectieven openen. Dat prikkelt ons steeds weer te zoeken naar een antwoord op de vraag welke bijdrage een Schriftwoord aan de inrichting van ons leven kan leveren.

Ook als de verschillen in context maken dat een Bijbels voorschrift niet rechtstreeks toepasbaar is, heeft het ons iets te zeggen. God spreekt in elk Schriftwoord tot ons in het heden. Juist in de verwevenheid van tekst en context, zien we hoe God op een contextbetrokken manier met mensen omgaat. Daarin leren we God en zijn bedoeling met ons leven kennen. In alle Bijbelwoorden hebben we immers met God zelf te maken. Omdat Hij rechtvaardig en barmhartig is, heilig en genadig, trouw en betrouwbaar, geldt dat ook voor de wetten, regels en voorschriften van de Bijbel. Het zijn woorden die zich heel concreet uitwerken in de tijd, zij het niet in elke tijd en in elke situatie op gelijke wijze. Toch vormen al die verschillende, soms voor ons niet of moeilijk toepasbare wetten een eenheid die in de HERE zelf besloten ligt. En omdat we in deze – soms sterk cultuurbetrokken – regels en voorschriften de HERE leren kennen in zijn gerechtigheid en barmhartigheid, zijn heiligheid en liefde, is Gods wil voor de mens van alle tijden en plaatsen overal in de Bijbel met de

handen te tasten en is de Heilige Schrift een volkomen en genoegzaam middel om ook nu nog de weg door het leven te vinden.

3 Het beroep op de schepping

Van Jezus en de apostelen leren we dat het voor onze ethische bezinning belangrijk kan zijn dat onze wereld Gods schepping is. De schepping en de daarin gelegde ordeningen geven mede richting aan de inrichting van het leven van de mens. Niet wij mensen bepalen wat goed en waardevol is. De Schepper heeft een geordende kosmos gemaakt waarin schepselen hun door Hemzelf bepaalde waarde hebben en waarin Gods orde heilzaam is voor ons leven. In de bezinning op Gods wil voor ons leven vandaag doet daarom het beroep op Gods schepping volop mee.

Tegelijk zijn er in de ethische bezinning op de inrichting van het leven factoren die in het beroep op de schepping en de daarin gelegde ordeningen meegenomen moeten worden. Door de zonde is ons verstand verduisterd en is onze wil niet meer afgestemd op God, maar opstandig. We hebben de neiging om bestaande visies, verhoudingen en praktijken te gemakkelijk terug te projecteren op de schepping en zo tot norm te verklaren en daarmee het bestaande te legitimeren. Bovendien is door de zonde het kwade steeds als een reële en door mensen in praktijk gebrachte mogelijkheid aanwezig. Dat alles bemoeilijkt ons kennen van Gods scheppingswil en bedoeling. De oorspronkelijke scheppingsorde is vanwege de doorwerking van zonde en gebrokenheid voor ons niet meer met zekerheid en volledig reconstrueerbaar.

God is verder gegaan na de schepping van de wereld, reagerend op onze zonde. Ook de schepping vormt geen onveranderlijke en statische werkelijkheid, maar doorloopt een geschiedenis. Het voortgaande heilshandelen van God is gericht op zijn koninkrijk dat in Jezus Christus ons zeer nabij is. Christus vormt van dit heilshandelen het centrum: in Hem is alles geschapen en alles bestaat in Hem, het hoofd van het lichaam (Kol 1). Gods verlossing in Christus geeft hoop op herstel van de schepping en tegelijk op de verheerlijking van wat God gemaakt heeft. In de ethische bezinning willen we God volgen in zijn heilshandelen. Dat betekent dat we (a) soms leren liefdevol te reageren op kwaad en onrecht, (b) soms herstel van Gods goede schepping ontvangen, (c) en soms in het licht van het koninkrijk nieuwe ongedachte mogelijkheden ontvangen.

Dit zien we bijvoorbeeld heel duidelijk bij het huwelijk: (a) God geeft een voorbeeld van liefdevolle trouw in het omgaan met ons, overspelige zondaren; (b) Hij is een bron van liefde en trouw voor man en vrouw in het huwelijk; (c) en geeft het ongetrouwd-blijven als een positief te waarderen nieuwe mogelijkheid in het licht van zijn koninkrijk.

Om te leren wat een beroep op de schepping concreet inhoudt, weten we ons leerlingen van Jezus Christus en willen we ons laten leiden door Gods Geest. Doorslaggevend is wat God in Oude en Nieuwe Testament over zijn schepping en scheppingsbedoeling heeft geopenbaard. De werkelijkheid wordt pas als schepping van God herkend als wij haar bezien in het licht van Gods woorden, en uiteindelijk van het Woord zelf, Christus, door wie alle dingen zijn. Het beroep op de schepping in normatieve christelijke bezinning mag nooit geïsoleerd worden van dit voortgaande handelen van God en moet dus altijd plaatsvinden vanuit Christus en in het perspectief van zijn komende rijk.

In de omgang met alle gebrokenheid in de schepping zoeken we zo een weg in het spoor van de Schepper zelf. Ook de Schepper accepteert vanwege de hardheid van ons hart soms (tijdelijk) dingen die ingaan tegen zijn scheppingsbedoeling. Maar daarom spelen we Schepper en schepping niet tegen elkaar uit. De Schepper staat achter zijn schepping. Vanuit onze situatie, getekend door zonde en gebrokenheid, mogen we verlangen en zoeken naar groei in heiliging. Dat betekent toegroeien naar een leven in en als Gods nieuwe schepping. In het licht van Christus en zijn koninkrijk mogen wij leren om de schepping weer vanuit God te bezien. Doel is daarin de eer van God, die zijn heerschappij wil vestigen in het leven van de mens en zo (opnieuw) orde aanbrengt.

4 De verantwoordelijkheid van de mens

We herkennen als een doorgaande lijn in de Schrift, dat God aan de mens niet alleen Zijn Woord, maar ook een eigen verantwoordelijkheid heeft gegeven, en in het verlengde daarvan een bepaalde mate van vrijheid om zelf beslissingen te nemen, keuzes te maken en vorm aan het leven te geven. We zijn als mensen beeld dragers van God, geschapen om heerschappij te voeren over de rest van de schepping. Door onze zondeval is dit veranderd in zwoegen en zweten, maar nog steeds wordt de mens door God aangesproken op zijn verantwoordelijke positie in Gods schepping.

In het Oude Testament zien we met name in het Spreukenboek dat de menselijke levenservaring en oordeelsvorming volop meedoen in de bezinning op wat heilzaam is en wat niet. De mens die de HEER vreest, wordt niet uitgeschakeld, maar leert van Hem wat wijsheid is. Zo wordt hij met al zijn verstandelijke vermogens en met elk zintuig ingeschakeld bij het vinden van heilzame wegen door het leven.

In het Nieuwe Testament zien we dat God in Christus een nieuwe schepping maakt (2 Kor 5,17), waarin ook ons kenvermogen (2 Kor 5,16), onze gezindheid (Rom 12,2), onze geest en ons denken (Ef 4,23) steeds verder vernieuwd worden. Daarin zien we concreet worden dat de nieuwe mens 'naar Gods wil geschapen is in waarachtige gerechtigheid en heiligheid' (Ef 4,24). De gevallen mens, in zonde ontvangen en geboren, mag met Christus opstaan uit het graf van de zonde (Kol 2,13). De oude mens moet sterven, de nieuwe mens staat op en wordt door de Heilige Geest gebracht tot een nieuw leven in een nieuwe gehoorzaamheid. Dit nieuwe leven is geen leven meer onder het regiem van de wet als pedagoog. Het is een leven in vrijheid en creativiteit, als zonen en niet meer als slaven (Gal 3-4), waarin wij wandelen door de Geest en in ons volbracht wordt wat de wet van ons eist (Rom 8,4). Van binnenuit gaan wij doen wat Gods wet zegt, omdat de Geest de wet in ons hart schrijft (Jer 31,33).

Daarin wordt de mens de drager van nieuwe en grote verantwoordelijkheden. In Christus wordt hij gemaakt tot medearbeider van God (1 Kor. 3:9). In dit nieuwe leven wordt het eigen ken- en beoordelingsvermogen van Christus' volgelingen serieus genomen, zo blijkt in Rom. 14:1-15:6.

Tegelijk zien we hier dat deze vrijheid vraagt om een zorgvuldig gebruik en om kritische evaluatie. De christelijke mondigheid mag niet verward worden met de autonomie van de natuurlijke mens. De Bijbel waarschuwt: Misbruik die vrijheid niet om uw eigen verlangens te bevredigen, maar dien elkaar in liefde (Gal 5,13). De oude mens moeten we afleggen en de nieuwe mens aandoen, die steeds vernieuwd wordt naar het beeld van zijn schepper en zo tot inzicht komt (Kol 3,10). Wij willen de christelijke mondigheid en vrijheid daarom nadrukkelijk onderscheiden van individualisme, van de waan van de dag, van de hartstocht en de begeerte van onze eigen natuur.

Wij zien een aantal kenmerken van christelijke mondigheid en vrijheid:

- a Ze wordt alleen geboren uit verbondenheid met Christus, 'in wie alle schatten van wijsheid en kennis verborgen liggen' (Kol 2,3)
- b Ze groeit waar wij leven uit Christus' Geest als kinderen van God (Rom 8,15) in ontvankelijkheid voor de leiding van de Heilige Geest
- c Ze krijgt vorm waar wij trouw blijven aan het onderwijs van Christus' apostelen (Hand 2,42) en leven in een voortdurende overdenking van het geheel van de Schriften zelf
- d Ze blijft levend waar wij ons wijden aan voortdurend gebed (Hand 2,42)
- e Ze bloeit door de liefde, als wij binnen de gemeente willen luisteren naar anderen om te leren van de beproefde ervaring van kinderen van God die leven in de vreze des Heren (1 Kor 14,36), en als wij binnen de gemeente elkaar in liefde aanvaarden en oog hebben voor de belangen van anderen.

- f Ze heeft een eschatologisch einddoel: door waarheid en liefde toegroeien naar het hoofd, Christus (Ef 4,15) en dat in het gebed dat wij van Hem zelf geleerd hebben: Uw koninkrijk kome!

Vanwege onze zondige natuur, de van de zonde doortrokken werkelijkheid waarin we leven en het werk van de Boze, weten we ons genoodzaakt steeds opnieuw naar Christus te gaan in zijn lijden en sterven aan het kruis. Daar, in het licht van Gods heiligheid en gerechtigheid, van zijn genade en zijn liefde wordt onze zonde concreet openbaar als onzuiverheid tegenover zuiverheid, onrecht tegenover recht, liefdeloosheid tegenover liefde. Maar vanuit de vernieuwing die het sterven en opstaan van Christus bewerken, mogen Gods kinderen vervolgens ook wandelen door de Geest en zo kunnen ze, ook zonder concrete bijbelse voorschriften voor alle situaties en levensterreinen, helder leren onderscheiden tussen de werken van het vlees en de vrucht van de Geest. Zo zoeken Gods kinderen met elkaar, met de inzet van de hun geschonken gaven, voortdurend luisterend naar Gods Woord en naar elkaar, in een voortdurende omgang met de levende God zelf, om de wil van God voor hun leven te verstaan.

Onlosmakelijk met het bovenstaande verbonden is het dat de Bijbel geen spoorboekje is: bij Gods bedoeling met de mens past geen Bijbel, die de mens zin voor zin voorschrijft hoe te leven. Dat doet de Bijbel ook niet; in menig opzicht heeft de Bijbelse regelgeving een fragmentarisch en open karakter. Deze conclusie is ook van betekenis voor onze omgang met de Bijbelse voorschriften en de wijze waarop wij die toepassen in ons leven. 'Bijbels' is niet gelijk aan het - met uitschakeling van de eigen kennis, gevoelens en ervaring - zo rechtstreeks mogelijk toepassen van de Bijbelse voorschriften. 'Bijbels' is het om te leven met en in gebondenheid aan Gods Woord en uit de volheid van de Godsopenbaring in verbondenheid met Jezus Christus en geleid door zijn Geest, met inschakeling van alle door de HERE God ons gegeven mogelijkheden. In die context bindt de creatieve vrijheid van de mens zich aan het respect voor Gods werken. Deze binding kan in verschillende contexten tot verschillende praktische keuzen leiden.

Het gebruik van de uitdrukking '*beproefde ervaring*' in het VOP-rapport voor het uitoefenen van onze menselijke verantwoordelijkheid in het zoeken naar de wil van God waarvan hierboven sprake was, kan worden misverstaan, zo is gebleken, en is daarom kwetsbaar.

Al te gemakkelijk immers wordt deze beproefde ervaring als aanduiding van de ervarings-wijsheid van mensen die in vrede leven voor Gods aangezicht – tegen de bedoeling van de opstellers van het VOP-rapport in, maar toch – in de ervaringscultuur van onze dagen gelijkgesteld met de ervaring van de natuurlijke mens zoals daar vandaag de dag vaak over wordt gesproken: ik ervaar, voel, beleef dat zo en dus is het goed en doe ik het zo. Ook zouden we bij het gebruik van deze uitdrukking kunnen vergeten te verdisconteren dat onze ervaringswerkelijkheid, ook die van godvrezende christenen, vol zonde en gebrokenheid zit en dat dit een beroep zonder meer op de ervaring onmogelijk maakt.

Verder zou door het gebruik van de uitdrukking '*beproefde ervaring*' de gedachte kunnen postvatten dat de menselijke ervaring een eigenstandige en zelfs gelijkwaardige positie krijgt naast of zelfs tegenover Gods openbaring, terwijl juist bedoeld wordt op de ervaring die ontspruit aan de omgang met de Here en Zijn Woord, aan het werk van Gods Geest die het denken, voelen, willen en leven van mensen vernieuwt. Steeds zullen we ons moeten realiseren dat ook de zogenoemde beproefde ervaringen van vrome, godvrezende christenen getoetst moeten worden aan Gods geopenbaarde wil.

Omdat het gebruik van de uitdrukking '*beproefde ervaring*' in het VOP-rapport vragen als hierboven aangeduid kan oproepen, is ervoor gekozen deze uitdrukking in het geheel van deze paragraaf te verduidelijken. Om misverstanden op dit vlak te voorkomen is het belangrijk steeds de verbinding te leggen met het bijbelse begrip *wijsheid* in de zin van de praktische levenswijsheid zoals we die in het boek Spreuken tegenkomen. Of, om het nieuwtestamentisch te zeggen: bij de '*beproefde ervaring*' gaat het om de mens die, in Christus een nieuwe schepping, levend voor Gods aangezicht en zoekend Gods wil te verstaan, tot praktische keuzes komt in een voortdurende wisselwerking tussen zijn omgang met de Schrift en zijn leven door de Geest én de

5 Geloofwaardigheid en cultuur

In ons bezig zijn met bovenstaande onderwerpen vonden we ook rond een verwant thema overeenstemming, waar eerder het vermoeden van verschil van inzicht bestond. We doelen op het argument van de geloofwaardigheid dat in de discussie over de plaats van de vrouw in de kerk, meer specifiek in de kerkelijke ambten, is gebruikt. In het derde rapport van de commissie VOP van de NGK wordt dat argument op de pagina's 8 en 15 gebruikt (impliciet trouwens ook in het eerste rapport op de pagina's 99 en 100). En ook in de jaren na de verschijning van het VOP-rapport is het geloofwaardigheidsargument in de kerkelijke discussie blijven rondzoemen op een manier die verheldering wenselijk maakt.

Het is zaak in de toepassing van Bijbelse voorschriften in onze tijd geloofwaardig te zijn. Niet in de zin van geloofwaardigheid voor het forum van de cultuur van vandaag: het Evangelie is en blijft een dwaasheid en een ergernis, en levend vanuit het Woord van God kunnen we haaks op de cultuur (welke dan ook) uitkomen. Wel in de zin van persoonlijke of kerkelijke geloofwaardigheid: integer, eerlijk en niet selectief zijn in de toepassing van Schriftgegevens. Onze toepassing van Bijbelse voorschriften mag zich niet beperken tot een bepaald deel van het leven, wanneer diezelfde voorschriften ook van toepassing zijn op een of meer andere levensterreinen. De auteurs van het VOP-rapport achten de geloofwaardigheid van het beroep op de Schrift in geding, wanneer vrouwen in kerk en maatschappij met brede instemming leidinggevende posities bekleden, lerende, onderwijzende en pastorale taken uitvoeren, in beroepingscommissies functioneren, preken beoordelen, spreken op gemeentevergaderingen etc, terwijl de kerkelijke ambten voor hen gesloten worden gehouden. En wel met een beroep op dezelfde woorden van Paulus die zich bij rechtstreekse toepassing ook tegen de eerstgenoemde taken en werkzaamheden keren. Als rond de zaak van de vrouw in het ambt het woord 'geloofwaardigheid' valt, moet het in die zin opgevat worden en nadrukkelijk niet als geloofwaardigheid voor het forum van de wereld van vandaag.

De verhouding tussen Bijbelse voorschriften en de cultuur is er overigens niet per definitie een van confrontatie, maar kan twee kanten op. Het Woord van God staat haaks op elke cultuur (de patriarchale van het oude Israël, de rationalistische van de vorige eeuw en de postmoderne van vandaag de dag), maar kan anderzijds ook aansluiting vinden bij en ingang vinden in elke cultuur. De tijdgeest, welke dan ook, kan vijand zijn van het Evangelie, maar kan anderzijds ook dienstknecht van datzelfde Evangelie zijn. De heilige Geest stelt elke tijdgeest onder kritiek, confronteert zich ermee en doorlicht elke tijdgeest tot op de kern van zijn Godevijandigheid, maar kan evenzeer elke tijdgeest in dienst nemen, heiligen en gebruiken als voertuig van zijn werk in de harten en levens van mensen. Dat geldt evenzeer voor de tijdgeest van de postmoderne cultuur van de 21^e eeuw als die van vroeger tijden die we maar al te gemakkelijk koesteren als beter en christelijker dan die van nu. De cultuur kan werken als een filter dat ons het zicht ontnemt op Gods bedoeling en wil, maar kan ook fungeren als een bril waarop we scherper zicht krijgen op Gods wil voor het hier en nu. Persoonlijke, maatschappelijke en culturele omstandigheden kunnen de Schrift toesluiten én ontsluiten. Ze kunnen ons verstaan van de Schrift en daarmee van Gods wil verduisteren (denk aan hedendaagse visies op en omgang met huwelijk en seksualiteit en meer in het algemeen de ik-gerichtheid van onze cultuur). Maar ze kunnen ook nieuw licht werpen op (het verstaan van) de Schrift en onze ogen openen voor wat we eerder niet zagen (denk aan veranderde visies op slavernij, rassenverhoudingen en milieu).

Er valt uit de gesprekken totnogtoe meer overeenstemming te destilleren, met name op het punt van de cultuurkritische functie van de Schrift in relatie tot de man/vrouw-verhouding. Maar die winst kan het beste verzilverd worden in het kader van de samenvatting van de gesprekken die nog volgen over de toepassing van het bovenstaande op de vragen rond de vrouw in het ambt (VOP-rapport hoofdstuk 7).

6 Hermeneutiek en Exegese

Het gebruik van de begrippen hermeneutiek en exegese in het VOP-rapport heeft aanvankelijk vragen opgeroepen. In onze gesprekken hebben we ook op dit punt een consensus bereikt.

Als confessioneel-gereformeerde kerken erkennen we het belang van de hermeneutiek en willen we tegelijk principieel afstand houden van een bepaalde modernistische opvatting over hermeneutiek. Deze houdt in dat eerst de Bijbeltekst verklaard wordt in de exegese (Schriftuitleg) en het vervolgens aan de hermeneutiek (Schriftverstaan) is om de kloof tussen de oude tekst en de moderne lezer te overbruggen, zodat wij er vandaag achter kunnen komen wat die oude tekst ons te zeggen heeft. Tegen deze opvatting is een aantal bezwaren in te brengen:

- a Hermeneutiek wordt een activiteit die te veel los komt te staan van de concrete tekst van Heilige Schrift en de uitleg daarvan.
- b Hermeneutiek wordt te veel een proces dat door onze voorkeuren gestuurd wordt, waarbij datgene wat ons niet meer relevant lijkt, uitgefilterd wordt.
- c Zo komt de nadruk te veel te liggen op de creativiteit van de huidige lezer en de inbreng van zijn eigen inzichten, terwijl de noodzaak van een ontvankelijke leeshouding ('Spreek Heer, uw knecht hoort') uit beeld dreigt te verdwijnen.

Het is daarom beter hermeneutiek op te vatten als de kritische bezinning op het gehele verstaansproces, inclusief de exegese. Exegese is dan het ambacht van tekstuitleg, als onderdeel van het hele verstaansproces. Daarbij geloven we in de leiding van de Heilige Geest, die in de waarheid leidt, ons verstand verlicht en ons inzicht geeft in het woord van God. Dit verstaansproces is niet afhankelijk van onze hermeneutiek. Hermeneutiek kan wel helpen het verstaansproces kritisch te bekijken en waar nodig te verbeteren.

We kunnen in dit verstaansproces meerdere lezingen van de tekst onderscheiden. In het VOP-rapport wordt de eerste lezing aangeduid als 'Exegese', de tweede als 'Hermeneutiek'. Een dergelijk onderscheid wekt gemakkelijk misverstanden. Tegelijk is het niet te ontkennen dat er meerdere lezingen plaatsvinden. Wij onderscheiden er drie:

- De primaire lezing: de directe lezing van de tekst vanuit de eigen kerkelijke- en geloofscontext.
- De eerste herlezing: het lezen van de tekst vanuit de context (literair en historisch) waarbinnen hij geschreven is.
- De tweede herlezing: het lezen van de tekst met het oog op de huidige context van de lezer. Met inachtneming van wat in de eerste herlezing gevonden is en onder volhardend bidden om de verlichting van de Heilige Geest, wordt dan de betekenis van de tekst voor vandaag gezocht.

Het verstaan van een tekst in zijn huidige betekenis is dan het resultaat van een voortdurende heen en weer beweging tussen verschillende contexten, waarbij de tekst als gegeven (!) het primaat behoudt tegenover de lezer en de Geest ons, samen met alle heiligen, gaandeweg leert onderscheiden waarop het aankomt.

Met blijdschap stellen we vast dat we elkaar mochten vinden in deze nadere bepaling van ons verstaan van de relatie tussen hermeneutiek en exegese. Enerzijds door ons duidelijk af te grenzen tegenover een praktijk waarbij de hermeneutiek zich te veel van de exegese verzelfstandigt. Anderzijds door positief te omschrijven hoe hermeneutiek en exegese in heel het verstaansproces o.i. blijvend met elkaar verweven zijn. We beseffen dat ook deze nadere omschrijving slechts stukwerk is, maar het heeft ons wel geholpen elkaar beter te begrijpen in ons beider pogen om de wil van de Heer te verstaan voor ons kerk-zijn vandaag. Dat geldt ook voor deze gehele notitie. Ons gebed is dat het hierdoor in elkaar en in elkaars eerbiedige omgang met de Schrift gegroeide vertrouwen een vruchtbare basis zal blijken te zijn voor onze vervolgesprekken.

10 augustus 2010

Regeling voor plaatselijk contact en samenwerking met een Christelijke Gereformeerde Kerk

Zowel de landelijke als de plaatselijke contacten worden gedreven door het verlangen van onze Heiland, verwoord tegenover zijn hemelse Vader: “laat hen allen één zijn, Vader. Zoals u in mij bent en ik in u, laat hen zo ook in ons zijn, opdat de wereld gelooft dat u mij hebt gezonden”, Joh. 17:21. De contacten richten zich daarbij op de belofte die Jezus Christus gaf in Joh. 10:16: “zij zullen naar mijn stem luisteren: dan zal er één kudde zijn, met één herder”. Vanuit deze gehoorzaamheid werken de kerken zowel landelijk als plaatselijk aan kerkelijke eenheid die confessioneel is verankerd en waar mogelijk zichtbaar vorm krijgt. Ze zullen bij eventuele contacten ook andere kerken aanspreken op deze goddelijke roeping en belofte.

Als kader voor plaatselijk contact en samenwerking met kerken uit het verband van de Christelijke Gereformeerde Kerken gelden de volgende afspraken:

- 1 Het door de synode van Zuidhorn 2002 (Acta art. 125 besluit 3) aanvaarde *federatief groeimodel* is uitgangspunt.
- 2 Het *federatief groeimodel* bevat de volgende elementen:
 - a In principe ligt voor alle plaatselijke kerken de mogelijkheid open voor kanselruil met een plaatselijke kerk uit het Christelijke Gereformeerde kerkverband.
 - b In principe is de mogelijkheid open elkaars ongecensureerde belijdende leden toe te laten tot de viering van het avondmaal.
 - c Over en weer erkennen de plaatselijke kerken elkaars tuchtoefening en laten geen leden van elkaar toe zonder wederzijds goedvinden.
 - d De plaatselijke kerken van beide kerkverbanden worden over en weer opgewekt, voor zover dit nog niet gebeurt of gebeurd is, om met elkaar in contact te treden met het doel activiteiten te ontplooiën om naar elkaar toe te groeien, waarbij het zoeken naar en het beleven van geestelijke eenheid voorop dient te gaan

Het onder 2b genoemde strekt zich tevens uit tot alle leden van de Christelijke Gereformeerde Kerken die in de eigen gemeente tot het avondmaal zijn toegelaten. Alle plaatselijke Gereformeerde Kerken kunnen hen als gasten aan het avondmaal ontvangen.

- 3 De kerkenraad zal de gemeente vanaf het begin goed informeren over de contacten met de plaatselijke Christelijke Gereformeerde Kerk. Zij wordt ook daadwerkelijk bij de contactoefening en de voorbereiding van de te nemen beslissingen betrokken. De kerkenraad zal eraan werken dat voor deze beslissingen in de gemeente steeds voldoende draagvlak bestaat.
- 4 De kerken zullen elkaar in classicaal verband regelmatig op de hoogte houden, raadplegen en adviseren t.a.v. activiteiten en ontwikkelingen in het contact en de samenwerking als in deze regels bedoeld, in het bijzonder via de jaarlijkse kerkvisitatie.
- 5 Wanneer de kerkenraad de tijd gekomen acht voor daadwerkelijke kanselruil, gezamenlijke erediensten of gezamenlijke avondmaalsvieringen, zal hij daarvoor de instemming van de gemeente en de goedkeuring van de classis vragen.
- 6 Wanneer de kerkenraad het voornemen heeft tot een samenwerking die verder gaat dan de punten van het federatieve groeimodel, is daarvoor opnieuw instemming van de gemeente en goedkeuring van de classis nodig. Vooraf zal advies worden gevraagd aan deputaten kerkelijke eenheid van de generale synode.
- 7 Het realiseren van vergaande vormen van kerkelijke gemeenschap op plaatselijk niveau, bij het ontbreken van een dergelijke gemeenschap in landelijk verband, behoort een extra prikkel te zijn om te blijven verlangen naar en te werken aan volledige geestelijke eenheid van beide kerkverbanden. Daarom dienen beide kerken toe te zeggen zich daarvoor in eigen kerkverband in te zetten. Ook is plaatselijke samenwerking in deze

- situatie beperkt en incompleet, hebben de vormen van samenwerking slechts een plaatselijke geldigheid en zal niet worden overgegaan tot de vorming van één gemeente.
- 8 In gevallen waarin deze regeling niet voorziet zal de kerkenraad advies vragen bij de deputaten kerkelijke eenheid van de generale synode. De kerkenraad zal in ieder geval zo veel mogelijk handelen naar analogie van bovenstaande regels.

Bijlage 11

Het voortgangsrapport DKE over 2009 vindt u op <http://www.gkv.nl/styleit/592/>.